

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ
ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ ІМЕНІ Т.Г.ШЕВЧЕНКА

Їх роговід починається на Хмельниччині

(вчені – наші земляки)

Бібліографічний покажчик

Хмельницький
2013

У біобібліографічному покажчику подається довідковий матеріал про життя та діяльність видатних вчених, які народилися на Хмельниччині. Це люди, які зробили величезний внесок у вітчизняну і світову науку.

Видання адресоване юним читачам, вчителям, бібліотечним працівникам та всім, хто цікавиться розвитком науки та історією рідного краю.

Дорогий друже!

Пропонуємо тобі познайомитися із матеріалами даного біобібліографічного покажчика. Він містить життєписи, цікаві біографічні дані, факти із життя багатьох видатних людей краю – вчених, які народилися, розпочали свій шлях у науку тут, на рідній подільській землі. Ці люди зробили у свій час величезний внесок у вітчизняну та світову науку. Знати і пам'ятати про таких людей потрібно. Поряд з тими, хто вже відійшов у вічність, ти знайдеш імена тих вчених, які сьогодні трудяться над розбудовою різних галузей української науки – математики, кібернетики, медицини, техніки, біології і багатьох інших. Нехай їх мудрість, серйозне ставлення до знань слугують взірцем, прикладом у твоєму молодому житті.

А ще – будь гордий з того, що рідна Хмельниччина багата не лише на красиву і неповторну природу, на героїчну і славу історію, а й на талановитих, розумних людей – працею уславлених, шаною увінчаних.

Матеріал розміщено в алфавітному порядку прізвищ вчених. Є інформаційні списки літератури про життя вчених та вебліографія.

БАЖЕНОВ
Лев
Васильович

*Доктор історичних наук, професор, академік
Української академії історичних наук.*

Народився у Старокостянтинові у 1946 році в сім'ї відомого педагога, письменника В.М.Баженова. Навчався у Немиринецькій та Новоселицькій школах.

Після закінчення у 1968 році Кам'янець-Подільського педагогічного інституту деякий час вчителював. Згодом став працювати у цьому ж вузі. Молодий вчений одразу виявив неабияку зацікавленість та творчість – спочатку це була робота над виданням “Історія міст і сіл Української РСР”, а далі – наполеглива дослідницька та викладацька діяльність. Як результат – у 1974 році захистив кандидатську дисертацію. У 1975 році Лев Баженов був обраний на посаду декана історичного факультету, який очолював 18 років.

У 1996 році захистив докторську дисертацію. Він є головою Кам'янець-Подільського обласного відділу Українського географічного товариства, з 1995 року – директор центру дослідження історії Поділля і східної Волині Інституту історії НАН України.

Досліджує і популяризує історію та історіографію України XIX-XXI ст., проблеми славистики, біографістики, історичного краєзнавства і регіоналістики України. Лев Васильович сформував власну наукову школу з регіональних досліджень історії правобережної України, брав участь у роботі багатьох міжнародних, всеукраїнських і регіональних наукових і науково-краєзнавчих конференцій, симпозіумів.

Творчий доробок вченого-історика Лева Васильовича Баженова становить більше 350 наукових праць і 30 монографій, зокрема: “Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX-XX ст.: Історіографія. Біобібліографія. Матеріали” та “Alma mater подільського краєзнавства. Місто Кам'янець-Подільський – центр історичної регіоналістики XIX-початку XXI ст.”.

Прочитайте:

◆ Знамениті постаті Старокостянтинівщини // Кобудь. Старий Костянтинів: історичний нарис про Старокостянтинівський край. – Тернопіль, 2008. – С. 65.

◆ Костриця М.Ю. Баженов Лев Васильович / М.Ю.Костриця, А.Т.Філінюк // Енциклопедія Сучасної України. Т. 2. – К., 2003. – С. 76-77.

– http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B0%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B2_%D0%9B%D0%B5%D0%B2_%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87

– <http://kps-ua.net/2010/khmelnicka/bazhenov-lev-vasilovich>

БАЛУХОВСЬКИЙ
Микола
Пилипович

Відомий геолог, доктор геолого-мінералогічних наук.

Народився Микола Пилипович Балуховський у 1899 році в селі Вільховець Новоушицького району. У 1926 році закінчив Московську гірничу академію.

Працював у вуглерозвідувальному управлінні Західного Сибіру і Середньої Азії. З 1937 року працював у "Укргеоуправлінні", а з 1962 року в Інституті геологічних наук АН УРСР. Розробив три методики дослідження нафтогазових провінцій, відкрив Шебелинське родовище газу. Роботи вченого присвячені теоретичним питанням геотектоніки, опису геологічної будови й газонафтоносності окраїн Донецького басейну, Дніпровсько-Донецької западини та питанням вугленосності Кузбасу, Карагандинського басейну і західних областей України.

За участь у відкритті та розробці Шебелинського газового родовища в Україні нашому землякові у 1959 році було присуджено Ленінську премію.

Земний шлях Балуховського М.П. закінчився у 1977 році.

Прочитайте:

♦ Макаренко Д.Є. Балуховський Микола Пилипович / Д.Є.Макаренко // Енциклопедія Сучасної України. Т. 2. – К., 2003. – С. 179.

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/fond/ia/ires/OPYS/318_1.pdf

<http://www.perspekt.org.ua/articles/810>

БЕРНАДСЬКА
Ніна
Іванівна

Доктор філологічних наук, професор.

Народилася у 1959 році в Красилові. Закінчила Красилівську середню школу № 1. Присвятила своє життя вивченню української мови і літератури, її історії. Згодом закінчила філфак Київського державного університету ім. Т.Шевченка й залишилася там працювати на кафедрі теорії літератури та компаративістики. У 1986 році захистила кандидатську дисертацію. У 2006 році їй присвоєно звання доктора філологічних наук, професора. Ніна Бернадська – автор більше 50 наукових праць і навчальних посібників.

Прочитайте:

♦ Вони уславили наш Красилів // Гжимайло Ю.Д. Красилів – місто над Случем / Ю.Д.Гжимайло. – Тернопіль, 2009. – С. 105.

<http://www.philolog.univ.kiev.ua/php/3/2/ber.pdf>

БОГАЧ Петро Григорович

Фізіолог, біофізик, академік АН України.

Народився П.Г.Богач у 1918 році в селі Соколівка Ярмолинецького району в сім'ї селянина. Початкову школу закінчив у рідному селі, а середню – в Ярмолинцях. У дощ і хуртовину приходилось долати щодня вісім кілометрів, щоб добратися до школи.

У 1937 році здобув вищу освіту у Ніжинському педагогічному інституті і став працювати вчителем на Вінниччині.

Своїми дослідженнями, неординарними підходами до викладання матеріалу молодий учитель привернув увагу вчених Київського університету. У 1939 році його було запрошено на посаду старшого лаборанта кафедри фізіології людини і тварин університету.

Невдовзі розпочалася війна, молодого вченого призвали до війська. Офіцер-розвідник Богач П.Г. зазнав всіх злигоднів війни, був важко поранений, переніс кілька операцій, втратив обох братів.

По війні повернувся до Києва, став асистентом кафедри фізіології ветеринарного інституту. Закінчивши аспірантуру, отримав посаду директора інституту фізіології державного університету ім. Т.Г.Шевченка.

У 1960 році успішно захистив докторську дисертацію, яка була присвячена функціям органів травлення. Цією найважливішою проблемою в забезпеченні життєдіяльності людського організму Богач займався фактично все життя.

У 1961 році написав наукову працю "Механізм нервової регуляції моторної функції тонкого кишечника", яка набула широкого розголосу у світі. У 70-х роках став проректором інституту фізіології, академіком АН України. Плідно працює, написав більше трьохсот наукових праць. Академік Богач П.Г. відкрив ряд невідомих рефлексів травного тракту, сформулював основний закон рефлекторної регуляції моторної діяльності, створив нову теорію періодичності його функціонування.

Вперше в Україні він організував кафедру біофізики травного тракту. Академік Богач П.Г. був членом Президії Академії Наук України, академіком-секретарем відділення біохімії, фізіології і теоретичної медицини Академії Наук. На жаль, доля виміряла талановитому вченому лише 63 роки, у 1981 році він помер.

Прочитайте:

- ◆ Богач Петро Григорович // Енциклопедія Сучасної України. Т. 3. – К., 2004. – С. 122.
- ◆ Богач Петро Григорович // Позакласний час. – 2010. – № 8. – С. 75.
- ◆ Цимбалюк М.П. Вірність обраній меті / М.П.Цимбалюк // Подільської землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 11-13.

- <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BE%D0%B3%D0%B0%D1%87%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%93%D1%80%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>
- <http://physiology.org.ua/bogach.html>
- <http://biology.univ.kiev.ua/ru/kafedra-fiziologiji-lyudini-i-tvarin-vidatni-diyachi-kafedri/1048-bogach-petro-grigorovich.html>
- <http://biology.univ.kiev.ua/ru/kafedra-biofiziki-vidatni-diyachi-kafedri/336-vidatni-diyachi-kafedri.html>

БУЧИНСЬКИЙ Петро Миколайович

Професор, природодослідник.

Народився Бучинський П.М. у селі Довжок Кам'янець-Подільського району у 1852 році, помер у 1927 році.

Життя його пов'язане з двома університетами – Одеським та Кам'янець-Подільським. Займався дослідженням природи, популяризацією науки та організацією наукових досліджень. Був ініціатором створення у 1911 році у Кам'янці-Подільському товариства дослідників природи. Його було обрано президентом цього товариства, яке послідовно займалося вивченням природи рідного краю.

Прочитайте:

- ◆ Баженов Л.В. Бучинський Петро Миколайович / Л.В.Баженов // Енциклопедія Сучасної України. Т. 3. – К., 2004. – С. 676.
- ◆ Гуменюк С.К. Сузір'я видатних : наші славні земляки / С.К.Гуменюк // Радянське Поділля. – 1987. – 29 травня.
- <http://www.tovtry.km.ua/ru/history/statti/postati/buchynski.html>
- http://ebk.net.ua/Book/synopsis/ukrainska_elita/part1/034.htm
- http://kampot.org.ua/kamyanec-podilskiy/istoriya_kamyantca/postati/130-petro-buchinskij.html

ВІЛЕНСЬКИЙ Дмитро Германович

Ґрунтознавець, геоботанік, флорист, доктор геолого-мінералогічних наук, професор.

Народився Д.Г.Віленський у 1892 році у м. Шепетівка, помер у 1960 році в Москві. У 1916 році закінчив Київський політехнічний інститут. У 20-30-х роках працював на Саратовській сільськогосподарській дослідній станції, у Тифліському політехнічному інституті, в Харківському сільськогоспо-

дарському меліоративному інституті. З 1933 року – професор ґрунтознавства, завідуючий кафедрою географії ґрунтів Московського університету.

Наукову діяльність почав як геоботанік і флорист-системник, вивчав засолені ґрунти України, Азербайджану, США. Досліджував також рослинність пісків. Займався питаннями класифікації ґрунтів, зокрема засолених, фізикою та географією ґрунтів, розробляв методики ґрунтових досліджень, картування ґрунтів.

Віленський Д.Г. – автор підручника “Ботаніка”, який був неодноразово перевиданий. За власною методикою зібрав колекцію ґрунтів України, що була представлена на 1-му Міжнародному ґрунтознавчому конгресі у Вашингтоні.

Прочитайте:

- ◆ Мігунова О.С. Віленський Дмитро Германович / О.С.Мігунова // Енциклопедія Сучасної України. Т. 4. – К., 2005. – С. 540.
- ◆ Гуменюк С. Сузір'я славетних / С.Гуменюк // Корчагінець. – 1973. – 27 липня.
- ◆ Єсюнін С. Фундатор ґрунтознавства з Шепетівки / С.Єсюнін // Поділля. – 2012. – 5 липня.

ГЕРЕНЧУК Каленик Іванович

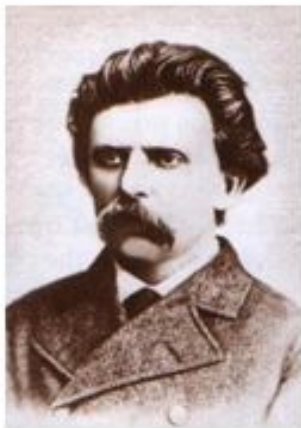
Доктор географічних наук, професор, зробив великий внесок у розвиток вітчизняної природничої науки. Досліджував основні проблеми фізичної географії України. Особливу увагу приділяв вивченню природничо-географічних особливостей

західних регіонів – Закарпатської, Тернопільської, Чернівецької, Рівненської, Волинської областей. Не залишив поза увагою і рідну Хмельницьчину. У 1980 році видав працю “Природа Хмельницької області”, яка до сьогодні активно використовується читачами.

Народився Геренчук К.І. у селі Біла Чемеровецького району у 1904 році, помер у 1984 році.

- http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%87%D1%83%D0%BA_%D0%9A%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
- http://geografica.net.ua/publ/cikavinki/vidomi_vcheni_geografi/kalenik_ivanovich_gerenchuk/51-1-0-948
- http://novopetrivske-osoba.edukit.mk.ua/vidatni_geografi/kalenik_ivanovich_gerenchuk/
- <http://www.tovtry.km.ua/ru/history/statti/postati/gerenchuk.html>
- http://referatcentral.org.ua/geography_physical_load.php?id=767

ГЕРАСИМЕНКО **Володимир** **Якович**

Доктор філологічних наук, відомий літературознавець.

Народився у 1895 році в с.мт. Вовковинці (нині Деражнянського району).

У 1917 році закінчив Миколаївський учительський інститут. У 1922 році закінчив Кам'янець-Подільський інститут народної освіти (нині Кам'янець-Подільський національний університет ім. І.Огієнка). Працював викладачем у вищих навчальних закладах Миколаєва (1918), Кам'яця-Подільського (1919-1924), Одеси (1924-1930). Був членом Кам'янець-Подільського наукового товариства при УАН.

У 1931 році Володимира Герасименка арештували, звинуватили у контрреволюційній діяльності, вислали з України. До 1939 року змушений працювати у Воронежі. У 1940-1941 роках був завідуючим кафедри літератури та мови Башкирського вчительського інституту в місті Стерлітамак. У 1944 році повернувся в Україну. Працював старшим науковим співробітником Інституту літератури ім. Т.Шевченка. Згодом працював у педагогічному інституті в м. Орджонікідзе. У 1950-1960 роках працював у Науково-дослідному інституті педагогіки АН УРСР та старшим науковим співробітником в Інституті літератури. У 1961 році захистив докторську дисертацію. Досліджував проблеми критичного реалізму, історію української літератури, взаємозв'язки та взаємодію національних літератур. Впродовж життя вивчав літературну спадщину багатьох українських письменників, зокрема Степана Руданського, Анатолія Свидницького, упорядкував кілька видань їх творів. Багато праць присвятив творчості Тараса Шевченка, Івана Франка, Марка Вовчка, Леоніда Глібова, Льва Толстого, Максима Горького та інших.

Вчений опублікував низку праць із фольклору, етнографії, журналістики. Він є автором окремих розділів восьмитомної "Історії української літератури". Помер вчений у Києві у 1984 році на 90-му році життя.

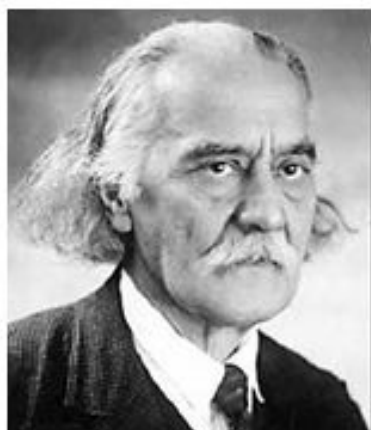
Прочитайте:

◆ Галерея славетних імен нашого краю // Кохановський О. Деражнянщина древня і вічно юна : ілюстрований історичний нарис / О.Кохановський, В.Куцюк. – Тернопіль, 2008. – С. 86.

◆ Мишанич О.В. Герасименко Володимир Якович / О.В.Мишанич, Г.Д.Зленко // Енциклопедія Сучасної України. Т. 5. – К., 2006. – С. 534-535.

◆ Сарана Ф.К. Герасименко Володимир Якович / Ф.К.Сарана // Українська літературна енциклопедія. Т.4. – К., 1988. – С. 408-409.

– http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80_%D0%AF%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87

ЗАВАДСЬКИЙ Норберт Болеславович

Видатний фізик, організатор технічної освіти в Росії в галузі оптики і точної механіки.

Народився Завадський Н.Б. у 1862 році в селі Залуччя (нині Подоляни) Кам'янець-Подільського району. Походив майбутній вчений із дворянської родини. Хлопчик рано навчився читати і полюбив точні науки – математику і фізику. Початкову освіту здобув удома, любив майструвати, багато читав. З 15 років почав викладати математику в приватному пансіоні Лясковської у Кам'янці-Подільському. Через рік закінчив землемірні курси, вступив до четвертого класу гімназії. Дійшовши до шостого класу, дістав дозвіл достроково здати випускні іспити. У тому ж 1884 році вступив до Одеського університету на фізико-математичний факультет. У 1889 році Завадський захистив дисертацію з математики. Через рік йому запропонували організувати в Читі ремісниче училище. Під його керівництвом Читинське ремісниче училище стало одним з найкращих в Росії. У 1900 році йому знову запропонували взятися за створення при Санкт-Петербурзькому ремісничому училищі імені цесаревича Миколи механіко-оптичного і годинникового відділення. За короткий час Завадський зумів не лише організувати відділення і обладнати його за останнім словом тодішньої оптико-механічної індустрії, а й розробити навчальні курси “Технічна оптика” та “Теорія і конструкція годинникових механізмів”. У майстернях цього навчального закладу вперше почали виготовляти складні прилади – об'єктиви для мікроскопів, фотоапаратів, труб, флотські дальноміри, точні гвинторізні верстати.

У перші роки радянської влади відділення було перетворено на технікум, директором якого став наш земляк. У 1930 році на базі технікуму створили Ленінградський інститут точної механіки й оптики. Тут Завадський здобув звання професора і очолив науково-виробничу лабораторію оптико-механічних приладів, став деканом факультету точної механіки.

Під час Великої Вітчизняної війни залишився у блокадному Ленінграді. З невеликою групою викладачів 79-річний вчений цілодобово ремонтував та виготовляв приціли для гармат і снайперських гвинтівок, навігаційні пристрої для літаків. У важких умовах блокади старий вчений тяжко захворів. У 1942 році його евакуювали до Саратова, а у 1943 році він помер.

Прочитайте:

◆ Єсюнін С. Батько точного приладобудування з Поділля / С.Єсюнін // Є Поділля. – 2012. – 7 червня.

- <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D0%9D%D0%BE%D1%80%D0%B1%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%91%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>
- <http://archive.is/tCsSi>
- <http://archive.is/jkiPa>
- <http://musicportals.biz/nahp/artic-uk/%D0%97%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%9D%D0%BE%D1%80%D0%B1%D0%B5%D1%80%D1%82>

ЗАГАЄВСЬКИЙ Йосип Станіславович

Ветеринарний лікар, доктор ветеринарних наук, професор.

Народився у селі Заріччя Ізяславського району у 1906 році, помер у 1996 році у Білій Церкві.

У 1931 році закінчив Київський ветеринарний інститут. Працював у зональній ветеринарній лабораторії в Запоріжжі, а з 1937 по 1941 рік – старший науковий співробітник ВНДІ птахівництва у Сергієв Посаді Московської області. Мирну працю вченого перервала війна. Йосип Станіславович – учасник Другої Світової війни. З 1948 по 1986 рік – завідувач кафедри ветеринарно-санітарної експедиції Білоцерківського сільськогосподарського інституту. Вів наукові дослідження: контроль безпеки і якості продуктів тваринного походження, профілактика захворювань, які передаються людині через продукти тваринництва.

Прочитайте:

♦ Сокальська М.О. Загаєвський Йосип Станіславович / М.О.Сокальська // Енциклопедія Сучасної України. Т. 10. – К., 2010. – С. 63.

ЗБАРСЬКИЙ Борис Ілліч

Біохімік, професор, академік АМН СРСР.

Народився у 1885 році в м. Кам'янці-Подільському. Навчався майбутній академік у Кам'янець-Подільській гімназії, мав неабиякий хист до науки, захоплювався математикою, фізикою, хімією. Проте, за активну участь у революційних мітингах був виключений із сьомого класу гімназії. Здавши

екзамени екстерном, іде на навчання за кордон, вступає до Женевського університету, який закінчує в 1911 році. Успішно підготував і захистив дисертацію, отримав звання доктора біохімічних наук. В наступні роки закінчує ще й Петербурзький університет. По закінченні навчання шість років працював на хімічних заводах Уралу. Тут Б.Збарський зробив своє перше відкриття: винайшов спосіб виробництва наркозного хлороформу для медичних цілей. Відкриття було зроблено в роки першої світової війни і застосування нового препарату полегшило страждання поранених солдат, зробило ефективнішою роботу хірургів.

Після Жовтневої революції Б.Збарський повертається до Петрограду, займається науковою роботою. Разом з академіком Бахом організовує хімічний інститут ім. Карпова, згодом – біохімічний інститут. У 1924 році разом з анатомом В.Воробйовим успішно, ще не відомим науці методом, бальзамував тіло В.І.Леніна.

У 1930 році Збарський обирається професором на кафедру біохімії Московського медичного інституту. Одночасно очолив створений ним Інститут харчування, який потім ввійшов до складу Академії медичних наук.

Викладацьку роботу тісно поєднував із науково-дослідницькою роботою. Ним опубліковано більше 70 наукових праць, в яких вивчав обмін і біологічні функції білків, амінокислотний склад білків різних органів людини та продуктів харчування з метою визначення потреб у харчових амінокислотах. Довів роль еритроцитів у накопиченні амінокислот і регуляції їх вмісту в плазмі крові. Останні роки своєї діяльності вчений присвятив особливо важливій і складній галузі медицини – проблемі злоякісного росту клітин.

Разом з іншими вченими виявив специфічні білкові антигени в первинній пухлині печінки. У 1942-1945 роках керував лабораторією біохімії раку Академії медичних наук. У 1945 році обраний дійсним членом Академії медичних наук, тоді ж йому було присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці. Крім того, за великий вклад у науку він нагороджений багатьма орденами та медалями.

Вчений мав також блискучий педагогічний талант. Склав підручники “Біологічна хімія” та “Практикум з біологічної хімії”, розробив антисептичний препарат “бактерицид Збарського”. Ним було започатковано видання журналів “Експериментальная биология и медицина” та “Вопросы питания”. Збарський Б.І. помер у Москві у 1954 році на шістьдесят дев’ятому році життя під час перерви між лекціями в інституті.

Прочитайте:

◆ Збарський Борис Ілліч // Енциклопедія Сучасної України. Т. 10. – К., 2010. – С. 417.

◆ Пилявський С.П. Помітний слід / С.П.Пилявський // Подільської землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 40-43.

– http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B1%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%91%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81_%D0%86%D0%BB%D0%BB%D1%96%D1%87

- <http://vseslova.com.ua/word/%D0%97%D0%B1%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D0%91%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%86%D0%BB%D0%BB%D1%96%D1%87-37704u>
- <http://www.people.su/ua/42327>
- <http://znaimo.com.ua/%D0%97%D0%B1%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D0%91%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%86%D0%BB%D0%BB%D1%96%D1%87>

ЗВОЛЬСЬКИЙ Станіслав Тимофійович

Доктор геолого-мінералогічних наук.

Народився Звольський С.Т. у 1925 році у селі Садовому Деражнянського району. Дитинство та юнацькі роки майбутнього вченого були тяжкими: він пережив голодомор 1932-1933 років та фашистську окупацію, брав участь у Великій Вітчизняній війні.

Після звільнення Деражнянщини від німецьких загарбників Звольського С.Т. призвали до лав Радянської армії. Фронтові дороги молодого зенітника пов'язані з 2-м та 4-м Українськими фронтами. Він бере участь у бойових операціях по звільненню Карпат від німецької окупації. Під час одного з боїв його важко поранено, отримав інвалідність. Демобілізувавшись, у серпні 1945 року екстерном закінчує середню школу. Згодом навчається на фізико-математичному факультеті Вінницького педагогічного інституту ім. М.Островського. Потяг до науки привів його у 1952 році до аспірантури Київського педінституту. Отримавши у 1956 році вчений ступінь кандидата фізико-математичних наук, Звольський розпочинає трудову діяльність у відділі гідрогеологічних проблем Інституту геологічних наук, де його плідна науково-дослідна робота тривала до 1995 року. Тут відбувається його загартування як дослідника. З 1982 року він очолює лабораторію ізотопних методів досліджень в гідрогеології ПН АН УРСР.

У 1950-х роках особлива увага вченого приділялась розвитку практичних гідрогеологічних та інженерно-геологічних робіт, пов'язаних з розвідкою корисних копалин та будівництвом гідротехнічних споруд на півдні України. Інженерно-геологічна тематика "захопила" та визначила коло наукових уподобань Станіслава Тимофійовича на все життя і принесла йому заслужену славу серед фахівців геологічного профілю.

Набутий досвід науково-практичних робіт дозволяє Звольському розробити методичні та апаратні засади ядерно-фізичних методів для застосування їх у геологічних дослідженнях.

Вчений Звольський у 1970-1980 роках брав участь у багатьох рейсах у Чорне море, Атлантичний та Індійський океани, де безпосередньо знайомився зі специфікою морських геологічних досліджень, що в

подальшому сприяло розробці нових модифікацій приладів та їх застосування при пошуках і розвідці морських родовищ корисних копалин, в морських інженерно-геологічних дослідженнях для будівництва на морському дні.

Звольський С.Т. започаткував визначення показників фізичного стану гірських порід і донних відкладів за допомогою ядерно-фізичних методів, розробив їх теоретичні та технічні основи у натурних гідрогеологічних, інженерно-геологічних та морських геологічних дослідженнях. Вчений розробив прилад нейтронного каротажу для визначення вологості та нейтронпоглинальних параметрів геологічних середовищ.

Наукова скарбниця вченого складає понад 125 друкованих робіт, з яких 6 монографій, 8 репринтів, чисельні статті, 40 науково-популярних брошур.

Наукові напрацювання Звольського С.Т. високо оцінені державою. У 1984 році його було нагороджено вищою академічною нагородою – премією ім. В.І.Вернадського АН України.

Прочитайте:

◆ Звольський Станіслав Тимофійович // Енциклопедія Сучасної України. Т. 1. – К., 2010. – С. 464.

◆ Галерея славетних імен нашого краю // Кохановський О. Деражнянщина древня і вічно юна : ілюстрований історичний нарис / О.Кохановський, В.Куцюк. – Тернопіль, 2008. – С. 87.

– <http://cyberleninka.ru/article/n/zvolskomu-stanislavu-timofiyovichu-80-rokiv>

– <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/44955/09-Polovka.pdf?sequence=1>

ЗОЗУЛЯ Іван Савович

Доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, академік Академії наук Вищої школи.

Народився Зозуля І.С. в селі Волоське Деражнянського району у 1939 році. У 1957 році вступив до Чернівецького медичного училища, згодом, у 1965 році закінчив Чернівецький медичний інститут. Трудовий шлях розпочав на Хмельниччині лікарем-невропатологом Вовковинецької районної лікарні, у 1967-1968 роках працював лікарем-невропатологом нейрохірургічного відділення Хмельницької обласної лікарні, потім – завідувачим відділенням Київської обласної клінічної лікарні. У 1972 році захистив кандидатську дисертацію, а в 1990 – докторську. З 1978 року Зозуля І.С. – доцент, професор, завідувач кафедри Київської медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л.Шупика.

Наукові дослідження Зозулі І.С. стосуються діагностики, патогенезу лікування та профілактики судинних і запальних захворювань центральної

нервової системи, черепно-мозкової і спинальної травми, захворювань периферичної нервової системи, надання швидкої і невідкладної допомоги хворим і потерпілим. Розробив і впровадив у практику роботи ряд приладів і методів діагностики, лікування і профілактики при різних захворюваннях нервової системи.

Вчений підготував більше 500 наукових праць, 12 підручників і монографій, 25 навчальних посібників. Зозуля І.С. є головним редактором журналу "Український медичний часопис". За великий внесок у медичну науку має багато урядових нагород, зокрема орден князя Ярослава Мудрого, Державну премію України в галузі науки і техніки.

Прочитайте:

♦ Зозуля Іван Савович // Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біографічне вид. Вип. 1. – К., 2003. – С. 166.

- http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%BE%D0%B7%D1%83%D0%B%D1%8F_%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD_%D0%A1%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
- http://www.ambulance.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=48:zozulya-is&catid=10:spivrobkaf&Itemid=15
- <http://www.mif-ua.com/archive/article/11440>
- <http://anvou.in.ua/academics-anvou/zozulya-ivan-savovich/>

КЕБА Олександр Володимирович

*Доктор філологічних наук,
професор.*

Народився у Старокостянтинові в 1959 році. У 1976 році закінчив школу і вступив на філологічний факультет Кам'янець-Подільського педагогічного інституту, який закінчив у 1980 році. А потім – роки педагогічної праці у Новосільській середній школі Ярмолинецького району. У 1987 році закінчив аспірантуру Харківського педагогічного інституту за спеціальністю "Російська література". У 1988 році захистив дисертацію, став завідуючим кафедри російської та зарубіжної літератури. З 2002 року Кеба О.В. – декан новоствореного факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету. У 2003 році захистив докторську дисертацію за двома спеціальностями: "Російська література" та "Порівняльне літературознавство". У 2005 році отримав вчене звання професора кафедри зарубіжної літератури та мовознавства, а з 2006 року – він професор з наукової роботи Кам'янець-Подільського національного університету.

Наукові інтереси вченого пов'язані з такими галузями філології, як порівняльне літературознавство, історія світової літератури ХХ ст. Він автор

понад 130 наукових праць і монографій, навчально-методичних посібників, статей, які публікуються не лише в Україні, а й за рубежом. Кеба О.В. є автором книги “Зарубіжна поезія другої половини XIX-XX сторіччя” та співавтором підручника для 10 кл. “Зарубіжна література”.

Прочитайте:

◆ Знамениті постаті Старокостянтинівщини // Кобудь. Старий Костянтинів: історичний нарис про Старокостянтинівський край. – Тернопіль, 2008. – С. 63.

- http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B5%D0%B1%D0%B0_%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80_%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87

КІЛЬЧЕВСЬКИЙ

Микола

Олександрович

Відомий вчений математик і механік, академік АН України.

Народився у м. Кам'янці-Подільському в сім'ї вчителя у 1909 році. Вчився у місцевій гімназії, потім закінчив сім класів середньої школи. У 1928 році закінчив робфак Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту. Далі став студентом факультету експлуатації шляхів сполучення Київського індустріального (нині політехнічного) інституту. А в 1930 році захоплення математикою та фізикою привело його на математичний факультет фізико-хіміко-математичного інституту (нині Київський Національний університет ім. Т.Шевченка), по закінченні навчання був залишений в аспірантурі. З 1934 року він працює в Київському авіаційному інституті, був завідувачем кафедру вищої математики, а також читав теоретичну механіку в Київському індустріальному інституті. Водночас Кільчевський інтенсивно вів наукові дослідження, регулярно публікував на сторінках наукових видань статті, які містять дослідження різних проблем прикладної математики та механіки. У 27 років стає кандидатом фізико-математичних наук, а в 1940 році захищає докторську дисертацію на тему: “Основні рівняння теорії оболонок і деякі методи їх інтегрування”. Під час війни був у евакуації, завідував кафедрою теоретичної механіки Ташкентського інституту інженерів залізничного транспорту. Повернувшись до Києва, працював у політехнічному інституті, читав курс теоретичної механіки у Київському державному університеті. Кільчевський М.О. автор і нині популярних підручників: “Курс теоретичної механіки”, “Основи теоретичної механіки” та інших.

Наукова діяльність вченого нерозривно зв'язана з Академією наук України. В 1961 році обраний членом-кореспондентом, а в 1969 році –

академіком. Вчений очолював один із основних наукових напрямків інституту механіки Академії наук, займався фундаментальними дослідженнями теорії оболонок, статичних і динамічних контактних задач теорії пружності, а також деяких питань аналітичної механіки. Цінність його теорій, досліджень та відкриттів у тому, що вони знайшли широке застосування на практиці. Багаторічні ділові контакти та зв'язки вчений підтримував із багатьма науково-дослідними інститутами та заводами.

Академік Кільчевський М.О. опублікував понад 200 робіт, 9 монографій, одинадцять підручників. У 1977 році йому присвоєно звання заслуженого діяча наук України. Посмертно у 1979 році за цикл робіт із теорії оболонок йому присуджена Державна премія України в галузі науки і техніки.

Прочитайте:

- ◆ Вони прославили та прославляють Хмельниччину // Позакласний час. – 2010. – № 8. – С. 73-90.
- ◆ Пилявський С.П. Інтуїція і мислення дослідника / С.П.Пилявський // Подільської землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 55-58.
- ◆ Сміливо, впевнено, наполегливо : Кільчевський Микола Олександрович (1909-1979) // Шаров І. Вчені України : 100 видатних імен / І.Шаров. – К., 2006. – С. 158-161.
- <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%87%D0%B5%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%9E%D0%B%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>
- <http://kpi.ua/kilchevsky>
- <http://k-p.net.ua/ludu/kilchevskiy.shtml>
- <http://www.pedagog.profi.org.ua/uk/node/3437>

КОКОЙКО Іван Михайлович

Кандидат технічних наук, професор, генерал-майор, член-кореспондент Академії технологічних наук України.

Народився у 1939 році в селі Малинки Красилівського району у селянській сім'ї. У 1961 році закінчив Кам'янець-Подільський педагогічний інститут, а у 1968 році – військову академію у Москві. По закінченні академії служив у Центральному науково-дослідному інституті Міністерства оборони СРСР. Був старшим науковим співробітником, потім начальником відділу Військового інституту із захисту населення від зброї масового знищення і безпеки при експлуатації ракетних комплексів стратегічного призначення.

У 1979 році отримав призначення в Академію наук України для організації фундаментальних досліджень в інтересах оборони і безпеки України.

З 1992 року – на різних посадах у міністерстві оборони України. Був керівником і відповідальним виконавцем Державної програми “Фундаментальні та пошукові дослідження в інтересах оборони і безпеки на 1992-1996 роки”. Активно працює у планових науково-дослідних роботах інститутів НАНУ в галузі матеріалознавства. Професор Кокойко – автор понад 120 наукових праць, лауреат Державної премії в галузі науки і техніки, нагороджений орденом Червоної Зірки.

Прочитайте:

◆ Кокойко Іван Миколайович // Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біографічне вид. Вип. 1. – К., 2003. – С. 167.

– <http://krasyliv.com.ua/krasyliv/people/891-kokojko-van-mikhajlovich.html>

**КОСТРИБА
Петро
Михайлович**

*Професор, доктор історичних наук, лауреат
Державної премії в галузі науки.*

Народився у 1925 році в селі Томашівка Дунаєвецького району в селянській родині. Юність припала на воєнні роки, пройшов нелегкі фронтові дороги, був важко поранений. Нагороджений орденами і медалями. Після війни у 1947-1952 роках навчався в Ужгородському державному університеті, а потім в аспірантурі Інституту історії Академії наук УРСР. Захистив кандидатську дисертацію. У 1956-1961 роках викладав історію у Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті. З 1961 по 1967 рік працював в Інституті історії Академії наук УРСР. Тут разом із колегами підготував і видав трьохтомну працю “Українська РСР у Великій Вітчизняній війні”, за яку отримав Державну премію в галузі науки.

У 1967 році перейшов на роботу до Київського інституту культури, працював проректором, завідуючим кафедрою історії. Був упорядником багатьох документальних збірників, співавтором “Історії Української РСР” у восьми томах, автором більше 100 наукових статей.

Важке поранення підірвало здоров'я Петра Михайловича. У 1998 році професор історії Київського державного інституту культури Костриба П.М. відійшов у вічність.

Прочитайте:

◆ Костриба Петро Михайлович (1925-1998) // Прокопчук В.С. Дунаєвеччина в іменах : біобібліографічний довідник / В.С.Прокопчук, Т.К.Прокопчук, С.В.Олійник. – Дунаївці, 2006. – С. 30-32.

- http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%B1%D0%B0_%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE_%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
- <http://lib.exdat.com/docs/9430/index-3755-1.html?page=3>

КШАНОВСЬКИЙ Станіслав Адольфович

Доктор медичних наук, професор Київського науково-дослідного інституту туберкульозу і пульмонології ім. Ф.Г.Яновського.

Народився в селі Підлісний Мукарів Дунаєвецького району у селянській родині в 1912 році. Обдарований юнак закінчив Донецький медичний інститут, а потім – воював на фронтах фінської та Великої Вітчизняної воєн. У післявоєнні роки (1945-1959) працював на рідному Поділлі головним лікарем Малієвецького протитуберкульозного дитячого санаторію, збирав матеріали для наукової роботи.

У 1959 році став працювати лікарем-фтізіатром у Київському науково-дослідному інституті туберкульозу ім. Ф.Г.Яновського. У 1966 році захистив докторську дисертацію. У 1972 році професор Кшановський С.А. став завідуючим дитячим відділенням цього інституту. Він є автором багатьох наукових праць з профілактики і лікування дітей, уражених туберкульозною інтоксикацією. Кшановський С.А. зробив великий внесок у підготовку лікарів-фтізіатрів, у вітчизняну медицину.

Прочитайте:

◆ Кшановський Станіслав Адольфович (1912-1990) // Прокопчук В.С. Дунаєвеччина в іменах : біобібліографічний довідник / В.С.Прокопчук, Т.К.Прокопчук, С.В.Олійник. – Дунаївці, 2006. – С. 33.

- http://dunvis.dun.km.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=517:2012-01-25-09-42-48&catid=19:heritage&Itemid=28
- http://dun.at.ua/Other/din_1.pdf

ЛАВРИК Семен Семенович

Гематолог, член-кореспондент АН України.

Народився у 1915 році в селі Велика Слобідка Кам'янець-Подільського району. Закінчивши середню школу, вступив до Вінницького медичного інституту, який закінчив у 1940 році. З початком Великої Вітчизняної війни молодий лікар зразу ж був призваний в армію. Пройшов війну з першого до останнього дня. Був начальником польового хірургічного госпіталю. Високо оцінено його бойові заслуги – орденами Вітчизняної війни обох ступенів, Червоної Зірки, медалями.

По війні працював на відповідальних постах в охороні здоров'я на Львівщині, далі – ректором Івано-Франківського медінституту, першим заступником міністра охорони здоров'я України.

З 1961 по 1970 рік Лаврик С.С. очолює Київський науково-дослідний інститут переливання крові, потім працює ректором столичного медінституту.

Одночасно Лаврик С.С. очолював лабораторію консервування і трансплантації гемопоетичних тканин. Гемопоетичні тканини – це кістковий мозок, кров та препарати, що з них виготовляються. Ним були запропоновані ефективні методи внутрішньоартеріального переливання крові, що рятує життя тисячам хворих. Під його керівництвом розроблені методи розкладання на фракції крові і одержання з неї високоефективних лікувальних препаратів.

Теоретичні положення, методика консервування і тривалого зберігання кісткового мозку були викладені С.С.Лавриком у монографії "Консервування кісткового мозку" (1975 р.). За цю працю вчений удостоєний премії академіка О.О.Богомольця і присвоєно йому звання заслуженого діяча науки республіки, а в 1976 році обрано членом-кореспондентом Академії наук України.

Лаврик С.С. опублікував більше 150 наукових праць. Теми основних робіт стосувалися організації служби крові і донорства, хіміотерапії злоякісних пухлин тощо. Крім того, він був головою Українського наукового товариства гематологів, заступником редактора Великої медичної енциклопедії.

Земний шлях нашого земляка С.С.Лаврика закінчився у 1989 році.

Прочитайте:

♦ Пилявський С.П. Людям на добро / С.П.Пилявський // Подільської землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 64-67.

- http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%B0%D0%B2%D1%80%D0%B8%D0%BA_%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD_%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
- <http://kiev-necropol.narod.ru/LavrikSS.html>

ЛАНГЕ **Октавій** **Костянтинович**

Доктор гідрогеологічних наук, професор.

Народився в селі Каричіївці (тепер Віньковецький район) у 1883 році в родині службовців.

На навчання маленького Октавія віддали до Кам'янець-Подільської гімназії, а в 1903 році він вступив на природниче відділення фізико-математичного факультету Одеського університету. Але у 1905 році змушений був залишити навчання. Рік працював викладачем німецької мови в училищі у Кишиневі. У 1906 році продовжив навчання в Московському університеті, який успішно закінчив і був залишений для удосконалення в науках і для підготовки до професорського звання.

З 1912 року Ланге працює в Московському університеті на різних посадах. Він досліджує численні аспекти гідрології – науки, що вивчає походження, рух і фізико-хімічні властивості підземних вод і їх прояви на земній поверхні. В цей період вченого запросили на посаду завідуючого кафедрою Середньоазіатського університету в Ташкенті. З 1932 року Ланге очолює кафедру гідрогеології в Ташкентському політехнічному інституті.

Вчений розробив проекти водопостачання багатьох міст Середньої Азії, насамперед Ташкента, залізничних станцій вздовж Турксибу. У 1936 році Ланге був удостоєний звання заслуженого діяча науки Узбекистану, захистив у 1940 році докторську дисертацію і став професором Московського університету. З 1943 року очолював кафедру динамічної геології, а через десять років – гідрогеології.

Надрукував багато праць з гідрогеології та палеонтології, реконструкції щодо пошуку родовищ корисних копалин.

Вчений довгий час очолював гідрогеологічну секцію Національного комітету геології СРСР. Помер у 1975 році на 93 році життя.

Прочитайте:

◆ Назаренко Є. Гідрогеолог Ланге з Каричієвць / Є.Назаренко // Є Поділля. – 2007. – 22 лютого.

- <http://slovari.yandex.ru/~%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B8/%D0%91%D0%A1%D0%AD/%D0%9B%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%B5%20%D0%9E%D0%BA%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87/>
- http://www.rusdeutsch-panorama.ru/jencik_statja.php?mode=view&site_id=34&own_menu_id=3977
- <http://ru.rodovid.org/wk/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D1%8C:704026>
- http://spb-tombs-walkeru.narod.ru/len_obl/gtch/lender1.html
- <http://www1.lti-gti.ru/museum/lender.htm>

ЛЕНДЕР **Франц** **Францович**

Вчений-винахідник зенітної гармати.

Народився у 1881 році в м. Дунаївці у багатодітній чеській родині, яка на початку XIX століття прибула сюди для виробництва сукна.

Після закінчення у Дунаївцях початкової школи, п'ятнадцятирічного Франца відправили у Санкт-Петербург, де він вступив у ремісниче училище Російського Технічного Союзу. Через чотири роки він став студентом Петербурзького технологічного інституту. Одночасно заробляв на життя – був креслярем Артилерійської контори Путилівського заводу. Закінчивши інститут, отримав посаду технічного керівника контори на заводі, де підробляв.

Ще у 1902 році, будучи студентом, Франц Лендер зробив свій перший винахід: нову конструкцію стопора затвора польової гармати.

У 1908 році Лендер розробив перший у світі автоматичний клиновий затвор до гармат малого і середнього калібру, що стало справжньою сенсацією в артилерійській техніці. Затвор забезпечував 26 пострілів за хвилину! Першість Лендера у винаході механізму автоматичного затвора визнали патентні служби Англії, Франції, США, Німеччини, Австрії.

У 1909-1913 роках інженер посилено працював над проектом першої в Росії зенітної гармати. Вже в серпні 1914 року всі креслення були готові і восени зенітка успішно пройшла всі випробування і була прийнята на озброєння російської армії. Гармати Лендера стали масово поступати на озброєння.

Після подій 1917 року Лендер вирішив продовжувати свою інженерну роботу. У грудні 1918 року його призначили головним конструктором Артилерійського Комітету Червоної Армії, а з вересня 1919 року запросили в Артилерійську Академію, де він став професором. Перейшовши на адміністративно-викладацьку роботу, вчений продовжував займатися науковими винаходами.

У той час працювати було дуже важко: холод, голод, відсутність електрики. Проте, у 1923 році Лендер завершив робочі креслення автоматичного прицілу, спроектував оптичний висотомір.

Активну роботу Лендера перервала невеличкова хвороба, операція. Лендер став прикутим до ліжка, але навіть в такому стані продовжував працювати. Проте, у 1927 році, у 46 років його земний шлях закінчився.

Справу батька продовжив його син Володимир (1910-1981). Він був автором численних винаходів у ракетній та космічній галузі. Став лауреатом Державної премії СРСР.

Прочитайте:

◆ Гуменюк С. Сузір'я видатних : наші славні земляки / С.Гуменюк // Радянське Поділля. – 1987. – 29 травня.

- ◆ Єсюнін С. Винахідник зенітки з Поділля / С.Єсюнін // Є Поділля. – 2011. – 9 червня.
- ◆ Лендер Франц Францович (1881-1927) // Прокопчук В.С. Дунаєвщина в іменах : біобібліографічний довідник / В.С.Прокопчук, Т.К.Прокопчук, С.В.Олійник. Вип. 1. – Дунаївці, 2006. – С. 34.
- ◆ Прокопчук В.С. Творець першої зенітки / В.С.Прокопчук // Подільської землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 67-70.

ЛІХТЕНШТЕЙН

Єфрем

Ісаакович

Доктор медичних наук, професор.

Народився Ліхтенштейн Є.І. у 1910 році у м. Волочиську. Його батько був простим дільничим лікарем, якому доводилося не раз у важких умовах рятувати людські життя.

Закінчивши у 1925 році Чорноострівську семирічку, почав працювати службовцем відділу охорони здоров'я у Проскуріві. Одночасно навчався у вечірньому робітничому університеті. У 1931 році він став студентом медінституту, у 1936 році став аспірантом. Війна перешкодила захистити дисертацію. Всю війну майор Ліхтенштейн був начальником відділу фронтового евакопункту.

Повернувшись до мирного життя, захистив кандидатську дисертацію, працював у клініці в Києві, а з 1951 року – в медичному інституті. У 1960 році захистив докторську дисертацію. Є.Ліхтенштейн написав 70 наукових праць, які стосувалися маловивчених хвороб.

Та не тільки клінічна діяльність і її результати цікавили професора. Він вивчав відображення медичних проблем у творчості Л.Толстого, Г.Флобера, І.Тургенєва, лікарську діяльність А.Чехова, вивчав історію хвороб і смерті І.Тургенєва, М.Коцюбинського.

Як підсумок життя відомого медика – його книга “Пам'ятати про хворого”, в якій він писав: “Неможлива, немислима байдужість лікаря до чужого страждання”. У 1991 році була перевидана його праця про життя, хворобу і смерть А.Моцарта, а у 1993 році надруковано його статтю “Відшуміле життя. Клінічний етюд” про хворобу Сергія Єсеніна. Сам же лікар-гуманіст Ліхтенштейн помер у 1973 році.

Прочитайте:

- ◆ Назаренко Є. Лікар-гуманіст : наші славні земляки / Є.Назаренко // Подільські вісті. – 1999. – 14 вересня.
- <http://www.livelib.ru/author/229330>

МАЛІК
Микола
Йосипович

Доктор економічних наук, професор, член-кореспондент УААН.

Народився у 1939 році в селі Фурманівка Кам'янець-Подільського району.

Малік М.Й. – відомий вчений з питань реформування відносин власності, розвитку форм господарювання, кооперативного руху, проведення аграрної реформи, матеріального стимулювання, організації та нормування праці.

У 80-ті роки працював на різних посадах в Українському науково-дослідному інституті економіки і організації сільського господарства ім. Шліхтера. З 1998 по 2003 рік – завідувач відділу підприємства та зовнішньоекономічних зв'язків інституту аграрної економіки УААН. Малік М.Й. досліджує методологічні та організаційно-економічні засади розвитку підприємництва та кооперації в агропромисловому виробництві. Заслужують на увагу його розробки з обґрунтування та створення в аграрному секторі нових господарських структур ринкового спрямування.

Малік М.Й. – автор понад 200 наукових робіт, має більше 20 монографій.

З 1997 року – професор кафедри фінансів, грошового обігу та кредиту Київського університету ім. Т.Г.Шевченка. Сьогодні розробки вченого знайшли широке застосування на практиці.

Прочитайте:

♦ Малік Микола Йосипович // Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біографічне видання. Вип. 1. – К., 2003. – С. 169.

- <http://uaan.gov.ua/content/malik-mikola-yosipovich>
- <http://vsau.org/web/vsau/vsau.nsf/563c13da32f6285ec22575a00045974e/f2a8e4224202790cc22577ba003e353b?OpenDocument>
- http://econom.univ.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=386%3A2011-01-20-22-32-12&catid=89%3A2011-01-07-05-53-25&Itemid=302&lang=

МАРТИНЮК
Дмитро
Іванович

Відомий математик, доктор фізико-математичних наук, професор.

Народився у 1942 році в селі Іванківці Дунаєвецького району. Закінчивши школу, з 1957 по 1962 рік навчався в Кам'янець-Подільському державному педагогічному інституті. По закінченні навчання працював асистентом

кафедри математики Кам'янець-Подільського педінституту. З 1965 року навчався в аспірантурі Інституту математики АН УРСР, а з 1967 року працював у Київському державному університеті.

Викладацьку діяльність поєднував із науковою працею. Результати його досліджень містяться більш ніж в 90 наукових працях, шести монографіях, присвячених сучасним досягненням теоретичної математики. Його монографії внесли фундаментальний вклад у математику та її викладання.

На жаль, рано обірвався його життєвий шлях, помер вчений у 1996 році в Києві.

Прочитайте:

◆ Мартинюк Дмитро Іванович // Прокопчук В.С. Дунаєвеччина в іменах : біобібліографічний довідник / В.С.Прокопчук, Т.К.Прокопчук, С.В.Олійник. Вип. 1. – Дунаївці, 2006. – С. 35.

- http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D1%8E%D0%BA_%D0%94%D0%BC%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%BE_%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
- http://www.mathsociety.kiev.ua/Martynyuk_D.html

МОРГУЛІС Наум Давидович

Відомий український фізик, доктор фізико-математичних наук, член-кореспондент Академії Наук України, професор.

Народився вчений у м. Летичів у сім'ї кустаря в 1904 році. Ще малим виявив неабиякий хист до точних наук. У 1926 році успішно закінчив фізико-математичний факультет Київського інституту народної освіти. Далі навчався в аспірантурі інституту фізики АН України. З 1929 року працює в даному закладі, а в 1934 році захистив докторську дисертацію і йому присвоюють звання професора. Одночасно викладає фізику в Київському університеті ім. Т.Шевченка. У 1939 році його обирають членом-кореспондентом Академії наук України.

Світовий авторитет вченому принесли його роботи з іонізаційних методів вимірювання високого і надвисокого вакууму. Ним було вперше запропоновано і всебічно досліджено новий принцип прямого перетворення теплової енергії в електричну з допомогою термоелектронних діодів, наповнених парою цезію. Цей метод успішно застосовувався. Вчений є автором 126 наукових праць. Про наукову цінність відкриттів академіка свідчить і те, що його праця "Термоелектронний (плазмовий) перетворювач енергії" була перекладена на французьку і чеську мови.

У Київському державному університеті вченим була створена кафедра електроніки, він був одним із засновників “Українського фізичного журналу”. Помер Н.Д.Моргуліс у 1976 році.

Прочитайте:

- ◆ Вони прославили і прославляють Хмельниччину // Позакласний час. – 2010. – № 8. – С. 79.
- ◆ Гуменюк С. Сузір’я видатних : наші славні земляки / С.Гуменюк // Радянське Поділля. – 1978. – 7 квітня.
- ◆ Чиж І.С. Невичерпне джерело енергії / І.С.Чиж // Подільської землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 74-75.
- http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%BE%D1%80%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%96%D1%81_%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BC_%D0%94%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
- <http://www.univ.kiev.ua/ua/geninf/osobystosti/morgulis/>
- http://phys-el.univ.kiev.ua/persons/morgulis_rus.html
- <http://www.rpd.univ.kiev.ua/downloads/abitur/cikavo/morgulis.doc>

**МАЦЮК
Анатолій
Романович**

Доктор юридичних наук, професор.

Народився у 1940 році в місті Деражня. Закінчивши юридичний вуз, у 1971 році захистив кандидатську дисертацію, а у 1984 році захистив докторську дисертацію по темі: “Теоретичні проблеми трудових правовідносин розвинутого соціалістичного суспільства”. У 1990 році йому присвоєно звання професора, з 1997 року – академік УАПН. З 2012 року Мацюк А.Р. працює в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ. Вчений досліджує проблеми конституційного і трудового права, вдосконалення законотворчого процесу. У 1998 році отримав звання заслуженого юриста України, має багато урядових нагород.

Прочитайте:

- ◆ Галерея славетних імен нашого краю // Кохановський О. Деражнянщина древня і вічно юна : ілюстрований історичний нарис / О.Кохановський, В.Куцюк. – Тернопіль, 2008. – С. 88.
- <http://www1.nas.gov.ua/rsc/psc/Scientists/M/Pages/MatsukAR.aspx>

НЕЙКО Євген Михайлович

Ректор Івано-Франківської державної медичної академії, завідувач кафедри факультетської терапії, дійсний член АМН України, професор.

Народився у 1932 році в селі Смотрич Дунаєвецького району. Закінчивши у 1950 році Смотрицьку середню школу, навчався в Івано-Франківському медичному інституті. А з 1956 по 1959 роки навчався в аспірантурі цього навчального закладу. З 1959 по 1987 роки обіймав різні посади у цьому вузі – від асистента кафедри патологічної фізіології до проректора з наукової роботи. У 1987 році став ректором Івано-Франківської державної медичної академії.

Нейко Є.М. заснував на Прикарпатті терапевтичну школу, у якій вивчаються питання патогенетичного лікування хронічної ішемічної хвороби серця, хронічних і гострих захворювань органів травлення, розробляються проблеми передракових захворювань. Ним започатковано принципово новий напрям у клінічній медицині – застосування не медикаментозних засобів з лікувальною метою та нових способів введення ліків в організм людини.

Наш земляк Нейко Є.М. – автор 6 винаходів, понад 66 рацпропозицій. Він опублікував понад 560 наукових праць. У 1992 році за розробку і впровадження в медичну практику препаратів “Уролесан” та “Тринцинол” отримав Державну премію України в галузі науки і техніки.

Сьогодні Нейко Є.М. – член президії Українського наукового товариства гастроентерологів, дійсний член АМН України, АМН технологічної кібернетики України, член-кореспондент АМН України, член Вченої Ради МОЗ України, Президії АМН України.

Прочитайте:

◆ Нейко Євген Михайлович // Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біографічне вид. Вип. 1. – К., 2003. – С. 171.

◆ Нейко Євген Михайлович // Прокопчук В.С. Дунаєвеччина в іменах : біобібліографічний довідник / В.С.Прокопчук, Т.К.Прокопчук, С.В.Олійник. Вип. 1. – Дунаївці, 2006. – С. 36.

- http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B5%D0%B9%D0%BA%D0%BE_%D0%95%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
- <http://www.mif-ua.com/archive/article/2855>
- ogos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=nued&id=93
- <http://www.neykoevgen.openua.net/bio.php>

НИЧИТАЙЛО **Михайло** **Юхимович**

Доктор медичних наук, професор.

Народився в 1948 році в селі Капустин Старокостянтинівського району. У 1972 році закінчив Київський медичний інститут ім. О.Богомольця. Трудовий шлях розпочав лікарем-хірургом у Житомирі.

Згодом навчався в аспірантурі Київського інституту клінічної та експериментальної хірургії МОЗ України. Вся подальша його наукова робота пов'язана з цим інститутом і кафедрою торакоабдомінальної та судинної хірургії Київської медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л.Шупики. У 1999 році вчений очолив відділ лапароскопічної хірургії і холелітіазу Інституту хірургії та трансплантології АМН України.

Наш земляк М.Ю.Ничитайло – один із найкращих спеціалістів у галузі хірургії печінки, жовчних протоків і підшлункової залози, приборчник лапароскопічної хірургії в Україні. Уповдовж багатьох років виконує складні операції органів гепатопанкреатобіліарної зони.

Професор Ничитайло – почесний член Всесвітнього товариства хірургів, член товариств гепатобіліарних та лапароскопічних хірургів Європи, Росії, України.

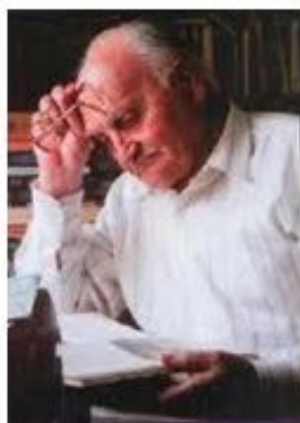
Ничитайло є автором більше як 400 наукових праць, монографій, 3 підручників.

Прочитайте:

◆ Ничитайло Михайло Юхимович // Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біографічне вид. Вип. 1. – К., 2003. – С. 172.

– <http://uadoc.com.ua/uk/doctor/nichytailo-mihailo-uhimovich-7090>

– http://kniga65.blogspot.com/p/blog-page_11.html

ОВСІЙЧУК **Володимир** **Антонович**

Український мистецтвознавець, педагог, заслужений діяч мистецтв України, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач відділу мистецтвознавства інституту народознавства НАН України, член-кореспондент Академії мистецтв

України.

Народився Овсійчук В.А. у селі Малий Скнит Славутського району у 1924 році. З 1944 року на фронті. У складі Першого, а згодом Четвертого Українського фронтів пройшов бойовими дорогами України, Польщі, Чехословаччини. Отримав поранення. Після війни навчався на акторському

факультеті Київського театрального інституту та Ленінградської академії мистецтв, а з 1947 року став студентом історичного факультету Львівського університету, який закінчив у 1952 році.

В Ермітажі здобув диплом реставратора високої кваліфікації. У 1960 році захистив кандидатську дисертацію, присвячену дослідженню мистецької культури Галичини. Працює у Львівській галереї мистецтв. Займався реставрацією Олеського замку. У 1989 році в Москві захищає докторську дисертацію на тему “Українське мистецтво другої половини XVI – першої половини XVII ст. Гуманістичні та визвольні ідеї”.

В творчості Овсійчука В.А. значне місце займає і Поділля. Зокрема він звертає увагу на оборонні споруди як пам'ятки мистецтва. Аналізує архітектурний стиль Кам'янця-Подільського, прослідковує як він змінився протягом століть. Праці нашого земляка заслужили пошану у мистецтвознавців і стали визначним еталоном вивчення архітектурних споруд минулого часу.

У 1994 році за монографії “Українське мистецтво другої половини XVI – першої половини XVII ст.” та “Майстри українського Бароко” отримав Національну премію України ім. Т.Шевченка.

Прочитайте:

- ◆ Назаренко Є. Дослідник українського мистецтва / Є.Назаренко // Проскурів. – 2000. – 13 жовтня.
- ◆ Назаренко Є. Лауреат з Малого Скніта / Є.Назаренко // Подільські вісті. – 1994. – 10 березня.
- ◆ Овсійчук Володимир Антонович // Українські радянські художники. – К., 1972. – С. 332.
- ◆ Овсійчук Володимир Антонович // Шевченківські лауреати 1962-2001. – К., 2001. – С. 391-392.
- ◆ Овсійчук Володимир Антонович // Лауреати Національної премії України імені Тараса Шевченка : Хмельницька область. – Хмельницький, 2010. – С. 47-48.
- http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%B2%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%87%D1%83%D0%BA_%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80_%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
- <http://www.logos.biz.ua/proj/lnam/online/lnam--17.pdf>
- <http://academia.gov.ua/sites/Ovsiychuk/Ovsiychuk.htm>
- <http://www.ukrain.travel/dr-uk/1938-volodymyr-ovsiychuk.html>
- <http://knpu.gov.ua/content/ovsiichuk-volodimir-antonovich>

ПАВЛОВСЬКИЙ Михайло Антонович

Доктор технічних наук (1977), доктор економічних наук (1997), професор, академік Академії технологічних наук України, Академії кібернетики України, Міжнародної академії з навігації та управління рухомими об'єктами, інженерної академії Росії, лауреат Державних премій України (1980, 1992), нагороджений орденом "Знак Пошани" (1980).

Народився Павловський М.А. 13 березня 1942 року в селі Ружична Хмельницького району. Закінчивши середню школу, навчався у Київському політехнічному інституті. Трудову діяльність розпочав у 1961-1963 роках техніком-інженером на Київському заводі автоматики. У 1963-1966 роках навчався в аспірантурі Київського політехнічного інституту, з 1963 по 1977 рік працював на кафедрі гіроскопічних приладів та пристроїв. З 1977 року – завідувач кафедри теоретичної механіки НТУУ "КПІ".

У 1985 році створив міжгалузевий НДІ проблем механіки "Ритм", який займається дослідженнями і розробками бортових приладів та систем керування рухомими об'єктами, розробкою наземних комплексів для випробування великих космічних конструкцій. У 1993-2000 роках Павловський М.А. – декан факультету авіаційних та космічних систем політехнічного інституту. З 1995 року – головний конструктор з безплатформових інерційних систем навігації Міністерства машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України.

У 90-х роках був народним депутатом України, у 1994-1998 роках – головою комітету Верховної Ради України з питань ядерної політики та ядерної безпеки.

Як науковець академік Павловський М.А. створив в Україні наукову школу з гіроскопічних приладів та навігаційних систем, підготував багато висококваліфікованих спеціалістів. Вчений написав 450 наукових праць, 24 монографії та багато підручників: "Динамика роторних вібраційних гіроскопов", "Теорія гіроскопів", "Теоретична механіка", "Суспільство і економіка перехідного періоду. Шлях України", "Стратегія розвитку суспільства. Україна і світ. Економіка, політологія, соціологія", "Глобалізація і безпека розвитку" та ін.

Павловський М.А. був першим аспірантом, а потім першим доктором наук в Україні в галузі гіроскопів і навігаційних комплексів. Його підручник з теорії гіроскопів був першим підручником у світі, докторська дисертація з економічної теорії – першою в СНД, яка присвячена стратегії економіки перехідного періоду і науковому осмисленню реформ.

На жаль, талановитий вчений і політик рано пішов із життя – у 2004 році він помер.

Прочитайте:

◆ Павловський Михайло Антонович // Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біографічне вид. Вип. 1. – К., 2003. – С. 140-141.

- <http://kpi.ua/ru/pavlovsky>
- <http://dovidka.com.ua/user/?code=47039>
- http://cbs.km.ua/?dep=1&dep_up=113&dep_cur=130
- <http://archive.is/NebgH>

ПАЛАМАРЧУК
Максим
Мартинович

Географ, академік НАН України, автор багатьох наукових праць з економічної географії України.

Народився М.М.Паламарчук у 1916 році в селі Воробіївка Полонського району. Там закінчив семирічну школу, згодом Шепетівський індустріальний технікум. У 1933 році вступив на робфак Київського державного університету. По закінченні геолого-географічного факультету у 1939 році став викладачем економічної географії в Херсонському пединституті. У 1940 році був призваний в армію. Війну пройшов від першого до останнього дня. Був двічі поранений, воював на Курській дузі, форсував Дніпро. За бойові заслуги нагороджений орденами Вітчизняної війни першого ступеня, Червоної Зірки, медалями. Після війни викладав у Львівському торгово-економічному інституті. У 1951 році захистив кандидатську дисертацію, а в 1959 році – докторську. Розроблені Паламарчуком в дисертаціях рекомендації по вдосконаленню територіальної організації буряково-цукрового комплексу України і підвищенню його ефективності знайшли широке застосування на практиці. З 1962 року вчений плідно працює в Академії наук України на різних посадах. У 1966-1970-х роках Паламарчук очолював роботи по створенню першої в Україні ґрунтової географо-картографічної праці – “Атласа природних умов і природних ресурсів України”. Атлас містить 450 карт. З 1970 року і до останніх днів вчений завідував відділом теоретичних проблем економічної географії відділення географії Інституту геофізики АН України. Паламарчук М.М. розробив ряд актуальних проблем економічної і соціальної географії. Він автор учбових програм, ряду навчальних посібників для вчителів, студентів, учнів. Вчений брав участь у підготовці та редагуванні багатьох важливих енциклопедичних видань, таких, як “Енциклопедія народного господарства УРСР”, “УРЕ”, “БСЭ”, наукових збірників, журналів.

За заслуги в розвитку науки удостоєний багатьох державних нагород.

Прочитайте:

- ◆ Паламарчук Максим Мартинович // Позакласний час. – 2010. – № 8. – С. 87.
- ◆ Пилявський С.П. Служіння науці / С.П.Пилявський // Подільської землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 84-87.

- http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%87%D1%83%D0%BA_%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D1%81%D0%B8%D0%BC_%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
- <http://www.geograf.com.ua/famousgeographers/29-ukrainian-geographers/849-palamarchuk-maksim-martinovich>
- <http://geograf.at.ua/index/0-20>

ПЕРЕПЕЛИЦЯ
Олександр
Петрович

Доктор хімічних наук, професор.

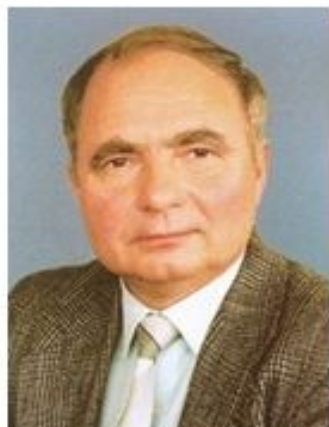
Народився у 1945 році в селі Волоське Деражнянського району. Навчався у Кам'янець-Подільському медичному училищі, згодом, у 1969 році закінчив хімічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка по спеціальності “Неорганічна хімія”.

На початку 70-х років працював старшим інженером Інституту загальної і неорганічної хімії АН УРСР. Згодом працював на кафедрі оптики Київського держуніверситету ім. Т.Г.Шевченка. У 1975 році захистив кандидатську дисертацію, а у 1977 році перейшов на роботу в Національний університет харчових технологій. В цей час він опублікував низку наукових статей з неорганічної хімії і в 1994 році захистив докторську дисертацію з проблем синтезу нових неорганічних елементів.

З 1995 року – професор кафедри загальної та неорганічної хімії Національного університету харчових технологій. Вчений – автор більше 120 наукових праць, 20 наукових винаходів, довідника “Властивості та економічний вплив хімічних елементів”.

Прочитайте:

♦ Перепелиця Олександр Петрович // Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біографічне вид. Вип. 1. – К., 2003. – С. 173.

ПЕРЕСТЮК
Микола
Олексійович

Доктор фізико-математичних наук, професор, член-кореспондент НАН України.

Народився у 1946 році в селі Плоска Славутського району в селянській родині. У 1968 році закінчив механіко-математичний факультет Київського держуніверситету ім. Т.Г.Шевченка. З 1969 року працює в цьому

навчальному закладі на різних посадах. У 1972 році став кандидатом фізико-математичних наук, у 1986 році – доктором фізико-математичних наук. З 1988 року – завідувач кафедри інженерних та диференціальних рівнянь.

Перестюк М.О. – автор понад 200 наукових праць, серед яких 3 монографії, 20 підручників і навчальних посібників для вузів.

У 1996 році за цикл праць “Нові математичні методи в нелінійному аналізі” отримав Державну премію України в галузі науки і техніки, а в 1998 році за цикл праць “Сучасні методи дослідження динамічних систем” отримав премію ім. М.Крилова НАН України.

У 2002 році Перестюку М.О. присвоєно почесне звання “Заслужений діяч науки і техніки України”.

Прочитайте:

◆ Перестюк Микола Олексійович // Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біографічне вид. Вип. 1. – К., 2003. – С. 174.

- <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%8E%D0%BA%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>
- <http://www.diffeq.univ.kiev.ua/ukr/?id=40>
- <http://www.drgene.ru/portal/natural/neko/perestyuk.html>
- <http://anvsu.org.ua/index.files/Biographies/Perestiuk.htm>

ПРИЛЮК Дмитро Михайлович

Доктор філологічних наук, професор Київського державного університету, член спілки письменників СРСР.

Народився Прилюк Д.М. у 1918 році в селі Божиківці Деражнянського району у багатодітній бідняцькій родині. Закінчивши десятирічку, у 1932 році вступив до Українського інституту журналістики в Харкові. По закінченні інституту був редактором молодіжної газети “Ленінська зміна”.

Під час Великої Вітчизняної війни молодший лейтенант Прилюк воював на Південно-Західному та Калінінському фронтах, був замполітом роти. Після навчання у військовому училищі – знову на фронті. Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ступеня, медалями.

По закінченні війни працював у редакції Полтавської обласної газети “Зоря Полтавщини”. У 1958 році перейшов на викладацьку роботу у Київський державний університет ім. Т.Шевченка, тут на кафедрі журналістики працював майже 30 років, тривалий час був деканом, став доктором філологічних наук.

Помер Прилюк Д.М. у 1987 році. Вчений залишив велику творчу

спадщину. За цикл нарисів, надрукованих у газеті “Сільські вісті”, у 1976 році був удостоєний Республіканської премії ім. Я.Галана. Цінними є ряд наукових праць, як “Мистецтво писати”, “Теорія і практика журналістської творчості” та інші. Прилюк Д.М. є автором цікавих художніх творів: збірок “Уроки” (1956), “Здорові будьте, люди” (1960), “Шукачі скарбу” (1961), повістей “Земносили” (1979), “Ми були молоді”, романів “Де ти, поле?” (1971), “Повноколосся” (1977) та ряду інших.

У 1970 році видав збірку повістей для дітей “Безсмертя батьків”. Пам’ятають славетного земляка на Деражнянщині – його ім’ям названі вулиці, у Божиківцях створено музей, де щороку проходять Прилюківські читання.

Прочитайте:

- ◆ Жадько В. Некрополь на Байковій горі / В.Жадько. – К., 2008. – С. 288.
- ◆ Галерея славетних імен нашого краю // Кохановський О. Деражнянщина древня і вічно юна : ілюстрований історичний нарис / О.Кохановський, В.Куцюк. – Тернопіль, 2008. – С. 88.
- <http://www.univ.kiev.ua/ru/geninf/osobystosti/pryluk>
- <http://nado.znate.ru/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BB%D1%8E%D0%BA%D0%94%D0%BC%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%B9%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>
- <http://91.223.127.2/default.aspx?id=1568>

ПРЯДКО Микола Олексійович

Доктор технічних наук, професор, академік Академії інженерних наук України.

Народився у 1937 році в м. Полонному в селянській родині. Закінчив середню школу в Полонному, у 1954 році вступив до Київського технологічного інституту харчової промисловості. Закінчивши у 1960 році навчання, працював на Дубнівському, згодом Борівському цукрових заводах. У 1964 році вступив до аспірантури Київського технологічного інституту харчової промисловості. У 1968 році захистив кандидатську дисертацію, а у 1986 році – докторську, отримав звання професора. З 1978 року працював деканом енергетичного факультету, згодом став проректором з наукової роботи, проректором з навчальної роботи. З 1986 року завідує кафедрою теплоенергетики та холодильної техніки Українського державного університету харчових технологій.

У 1998 році присвоєно звання Заслуженого діяча науки і техніки, у цьому ж році став лауреатом державної премії України в галузі науки і техніки.

Прочитайте:

◆ Прядко Микола Олексійович // Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біографічне вид. Вип. 1. – К., 2003. – С. 179.

- http://osvita.pl.km.ua/~zosh1/index.php?option=com_content&task=view&id=1045
- <http://polonne-crb.at.ua/m-prjadko.doc>

**РОІК
Микола
Володимирович**

Доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Української академії аграрних наук, віце-президент УААН.

Народився у 1949 році в селі Нетечинці Віньковецького району. Вищу освіту здобув у Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті. Після служби в лавах Збройних Сил навчався в аспірантурі рідного вузу. У 1977-1980 роках – викладач кафедри рослинництва Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту. З 1980 року почав працювати у Ялтушківській дослідно-селекційній станції Інституту цукрових буряків, згодом, у 1992-1993 роках був її директором.

З 1993 року Роїк М.В. – директор Інституту цукрових буряків Української академії аграрних наук. У 2001 році обраний віце-президентом УААН.

Роїк М.В. – відомий вчений в галузі селекції цукрових буряків, автор 17 районованих високопродуктивних сортів і гібридів. Ним виконані фундаментальні роботи з генетичної, біотехнологічної та фізіолого-біохімічної технологій створення нових вихідних матеріалів буряків з подальшим використанням у селекції на гетерозис, імунитет, стійкість до несприятливих факторів. Ним запатентовані принципово нові способи відбору високо цукристих генотипів, створена генетично роздільноплідна форма буряків. Вчений опублікував більше 100 наукових праць, є одним із авторів української інтенсивної технології вирощування цукрових буряків, яка широко впроваджена у виробництво. Під керівництвом Роїка М.В. інститутом розроблено науково обґрунтовані пропозиції щодо виведення бурякового комплексу України із кризового стану та подальшого його розвитку.

Прочитайте:

◆ Роїк Микола Володимирович // Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біографічне вид. Вип. 1. – К., 2003. – С. 180.

◆ Вони прославили та прославляють Хмельниччину // Позакласний час. – 2010. – № 8. – С. 74.

- <http://uaan.gov.ua/content/royik-mikola-volodimirovich>
- <http://archive.mdct.ru/institutions/sugarbeet/roik.html>
- <http://who-is-who.ua/main/page/yuvilyars2009/132/385>
- <http://sugarbeet.gov.ua/lab/adm-n-strativne-upravl-nnya>

СЕЛЬСЬКИЙ Володимир Олександрович

Вчений-геолог, академік НАН України, наукові дослідження присвятив проблемам розвідок нафтових родовищ, походженню та міграції нафти, нафтоносності території України.

Народився в селі Вихилівка Ярмолинецького району у 1883 році в сім'ї священика. У 1909 році обдарований юнак успішно закінчив фізико-математичний факультет Київського університету. Залишившись працювати на кафедрі університету, написав монографію по петрографії Гніванського району Українського кристалічного масиву, за яку був нагороджений золотою медаллю. Далі – праця у Варшавському університеті, директором гімназії у Кисловодську, потім – з 1922 року очолює нафтовий інститут у м. Грозному, а з 1928 року переходить працювати начальником Грознафторозвідки. У 1939 році В.О.Сельського обирають дійсним членом Академії наук України. Він стає керівником відділу геофізики Інституту геологічних наук Академії, веде важливі дослідження в галузі нафтових родовищ. Завдяки геофізичним методам розвідки, які висунув В.О.Сельський, під час Великої Вітчизняної війни було відкрито значну кількість нових родовищ.

У 1945 році, переїхавши до Львова, організовує в місцевому університеті кафедру геофізики, а потім таку ж кафедру і в політехнічному інституті.

Багато уваги вчений приділяв дослідженням нафтових родовищ України, вивченню тектоніки Дніпровсько-Донецької западини, вивчав мінеральні ресурси західних областей України, був керівником геофізичних розвідок складних тектонічних районів Карпат та Прикарпаття.

Сельський В.О. – автор ряду важливих монографій і підручників, написав понад 160 наукових праць. “У розвитку геофізики, – зазначається в Українській Енциклопедії, – його ім'я стоїть поруч з такими корифеями науки, як М.В.Ломоносов, В.В.Голіцин, О.Ю.Шмідт”.

Прочитайте:

- ◆ Гуменюк С. Сузір'я видатних : наші славні земляки / С.Гуменюк // Корчагінець. – 1973. – 12 червня.
- ◆ Сельський Володимир Олександрович // Позакласний час. – 2010. – № 8. – С. 87.

◆ Чиж І.С. Поруч з корифеями / І.С.Чиж // Подільської землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 105-108.

- <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%9E%D0%B%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>
- http://www.lnu.edu.ua/faculty/geology/phiss_geo/nauka/SeljskiyVO/SelskiyVO.htm
- http://www.lnu.edu.ua/faculty/geology/phiss_geo/nauka/SeljskiyVO/SeljskiyVO.pdf
- <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/19116/1/19-129-132.pdf>

СИТАР Леонід Лукич

Доктор медичних наук, професор.

Народився у 1939 році у смт. Ямпіль Білогірського району у багатодітній селянській родині. Закінчив із золотою медаллю Ямпільську середню школу, а в 1962 році успішно закінчив Тернопільський медінститут. У 1962-1965 роках працював завідувачем хірургічного відділення Свеської лікарні Сумської області. З 1965 року і дотепер займається серцево-судинною хірургією. У 1967-1971 роках працював у Чернівецькому медичному інституті, де успішно виконував операції на серці. Ситар Л.Л. – основоположник хірургічного лікування аневризм грудної аорти. Вперше в СРСР у 1979 році виконав повну заміну дуги аорти з аневризмектомією. Згодом професор Ситар Л.Л. виконав більше 6000 операцій на серці. Наукові розробки і практична діяльність вченого сприяли суттєвому вдосконаленню хірургічного лікування аневризм аорти і набутих вад серця, покращенню результатів операцій.

В свій час професор Ситар проходив стажування, обмінювався досвідом у багатьох кардіохірургічних клініках світу (в США, Німеччині, Бразилії та ін.). Знаменитий кардіохірург є автором більше 160 наукових праць. Ситар Л.Л. – заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України.

Прочитайте:

◆ Ситар Леонід Лукич // Хто є хто на Хмельниччині : довідково-біографічне вид. Вип. 1. – К., 2003. – С. 182.

- <http://amosovinstitute.org.ua/?cli-aorta&ru>

СІГАЛ **Борис** **Самійлович**

Доктор медичних наук, професор.

Народився Сігал Б.С. у 1893 році у Меджибожі. У 1916 році закінчив медичний факультет Київського університету. Свою лікарську кар'єру розпочав із служби у війську. З 1919 по 1923 рік був у лавах Червоної Армії. Пізніше почав працювати лікарем санітарного відділення Жовтневої залізниці, у міському Будинку санітарної освіти.

У 1925 році розпочав науково-педагогічну діяльність – став працювати асистентом кафедри соціальної гігієни у першому Ленінградському медичному інституті ім. І.Павлова.

У 1939 році він захистив докторську дисертацію. У 1941-1945 роках – у діючій армії, на фронтах Великої Вітчизняної війни. У 1946 році став завідувачим кафедрою історії медицини другого Ленінградського медінституту. З 1947 року і до останніх днів був завідувачим об'єднаної кафедри організації охорони здоров'я й історії медицини.

До наукової скарбниці професора Сігала Б.С. належить 150 наукових робіт з питань організації охорони здоров'я й історії медицини. Науково-педагогічна і практична діяльність вченого високо оцінена – він нагороджений трьома орденами, багатьма медалями.

Прочитайте:

◆ Медведчук Г.К. Видатні постаті в історії стародавнього Меджибожа / Г.К.Медведчук // Межибіж. Науковий вісник : матеріали Другої науково-краєзнавчої конференції “Стародавній Межибіж в історико-культурній спадщині України”. – Межибіж-Хмельницький, 2009. – С. 198.

СІЦІНСЬКИЙ **Юхим** **Йосипович**

Видатний історик, археолог, культурно-громадський діяч Поділля.

Народився у с. Мазники Подільської губернії (нині Деражнянський район) у 1859 році в родині священика. Закінчив Подільську духовну семінарію в Кам'янці-Подільському, а у 1858 році – Київську духовну академію.

У 1899 році Сіцинський Ю.Й. став протоієреєм Кафедрального собору у Кам'янці-Подільському. До 1918 року був також вчителем релігії, а далі у 1918-1920 роках – викладачем Кам'янець-Подільського державного університету, потім (1920-1926) – інституту народної освіти. У 1920 році в

Кам'янці-Подільському РНМ УНР ухвалила Є.Сіцинського членом Ради Міністерства ісповідань. Юхим Йосипович був засновником і директором історико-археологічного музею з його бібліотекою (1890-1922), редактором журналу "Подольские Епархиальные Ведомости", головою Подільського церковного історико-археологічного товариства (1903-1919).

Сіцинський Ю.Й. був активним членом Старої Української Громади на Поділлі, співзасновником "Просвіти", організатором наукового життя на Поділлі. У 1920-х роках – член Всеукраїнської Археологічної Комісії і співробітник Історичної Секції УАН.

Численні праці Сіцинського стосуються історії, археології, мистецтва, архітектури Поділля. Найважливіші з них: "Бакота – древня столиця Пониззя" (1889), "Исторические сведения о приходах и церквях Подольской епархии" (1895-1911), "Материалы для истории монастырей Подольской епархии" (1891), "Город Каменец-Подольский. Историческое описание" (1895), "Археологическая карта Подольской губернии" (1901), "Нариси з історії Поділля" (1927), "Оборонні замки Західного Поділля XVI-XVII ст." (1928).

Помер видатний вчений-краєзнавець у 1937 році у Кам'янці-Подільському.

Прочитайте:

- ◆ Баженов Л.В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX-XX ст. Історіографія. Біобібліографія. Матеріали / Л.В.Баженов. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 349-351.
- ◆ Сіцинський-Січинський Юхим Йосипович // Мацько В. Літературне Поділля / В.Мацько – Хмельницький, 1991. – С. 64-65.
- ◆ Галерея славетних імен нашого краю // Кохановський О. Деражнянщина древня і вічно юна : ілюстрований історичний нарис / О.Кохановський, В.Куцюк. – Тернопіль, 2008. – С. 87.
- ◆ Медведчук Г.К. Видатні постаті в історії стародавнього Меджибожа / Г.К.Медведчук // Межибіж. Науковий вісник : матеріали Другої науково-краєзнавчої конференції "Стародавній Меджибіж в історико-культурній спадщині України". – Межибіж-Хмельницький, 2009. – С. 207-208.
- <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%96%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D0%AE%D1%85%D0%B8%D0%BC%D0%99%D0%BE%D1%81%D0%B8%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>
- <http://www.tovtry.km.ua/ru/history/statti/postati/sicinskyi.html>
- <http://100v.com.ua/ru/node/3231>
- <http://kphistory.com.ua/yuhym-josypovych-sitsinskyj-arheoloh-doslidnyk-trypilskoji-kultury/>

СМОЛІЙ Валерій Андрійович

*Доктор історичних наук, професор, академік
Національної академії наук України.*

Народився у 1950 році в селі Авратин Волочиського району. У 1970 році закінчив історичний факультет Кам'янець-Подільського державного педінституту. У

1972 році вступив до аспірантури Інституту історії. У 1975 році захистив кандидатську дисертацію, а в 1985 році – докторську. З 1986 року Валерій Андрійович – завідувач відділу історії України середніх віків і раннього нового часу, згодом став заступником директора з наукової роботи. З 1993 року очолює Інститут історії України НАН України.

Пріоритетними для вченого є проблеми національно-визвольних рухів та перебігу державотворчих процесів в Україні за доби раннього нового часу, історії українського козацтва, формування суспільної свідомості нації, розвитку української культури, місця і ролі українського фактора в системі міждержавних відносин в Центрально-Східній Європі тощо.

В доробку академіка Смолія В.А. понад 1000 наукових праць, зокрема важливих монографій: “Возз’єднання Правобережної України з Росією”, “Формування соціальної свідомості народних мас України в ході класової боротьби (друга половина XVII-XVIII ст.)”, “Українська національна революція XVII століття (1648-1676 рр.)” та інших. Наш земляк є автором низки шкільних та вузівських підручників, багатьох методологічних розробок, присвячених стану історичної науки в Україні. В.А.Смолій виступив ініціатором створення 15-томної серії “Україна крізь віки”, яку було відзначено Державною премією України в галузі науки і техніки, підготовки багатотомної “Енциклопедії історії України” та ряду інших проектів. З 1995 року він очолює редколегію “Українського історичного журналу”, є членом редакційних колективів багатьох наукових видань. Смолій В.А. велику увагу приділяє відновленню археологічної роботи в Україні.

Заслуги нашого земляка високо оцінено державою: він – заслужений діяч науки і техніки України (1998), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2001). Його нагороджено “Відзнакою Президента України” (1996), орденом Ярослава Мудрого V (1999) та IV (2009) ступенів.

Прочитайте:

◆ Баженов Л.В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX-XX ст. Історіографія. Біобібліографія. Матеріали / Л.В.Баженов. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 357-358.

◆ Методом творчого осмислення : Смолій Валерій Андрійович (1950 р.н.) // Шаров І. Вчені України : 100 видатних імен / І.Шаров. – К., 2006. – С. 387-393.

- http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%B9_%D0%92%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B9_%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
- <http://www.history.org.ua/?hist=436>
- <http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=dpu&id=282>

ХОТОВИЦЬКИЙ

Степан

Хомич

Педіатр, академік Петербурзької медико-хірургічної академії.

Народився Хотовицький С.Х. у 1796 році в м. Красилові в сім'ї священника. Закінчивши у 1813 році Житомирську духовну семінарію, вступив до Петербурзької медико-хірургічної академії, по закінченні якої здібний випускник був відряджений за кордон для поповнення медичних знань. Особливу увагу звертав на акушерство та жіночі захворювання. Повернувшись в Росію, блискуче захистив дисертацію на звання доктора медицини, і був затверджений професором кафедри акушерства та судової медицини.

У зв'язку із появою в Астрахані холери, академія відрядила його із групою лікарів для ліквідації епідемії. З 1838 року призначається старшим міським акушером у Петербурзі, опублікував кілька робіт із судової медицини і монографію про сибірську язву та "Про холеру". У 1831 році йому присвоєно звання екстраординарного професора.

У 1836 році Хотовицький очолив кафедру Медико-хірургічної академії акушерства, а в 1842 році йому присвоюють звання академіка.

У 1847 році вийшла в світ його "Педіатрика" – велика праця з педіатрії. Заслуга С.Х.Хотовицького полягає в тому, що він першим з російських викладачів став читати повний курс педіатрії з включенням захворювань дітей всіх вікових груп і навіть дитячих гостроінфекційних захворювань. Його лекції були зразком для наслідування: подавалися зрозумілою мовою, поєднували в собі глибоку науковість і всебічну практику.

Завдяки Хотовицькому у 1842 році при медико-хірургічній академії була відкрита акушерська жіноча і дитяча клініки. За 10 років існування клініки хворі діти складали третину від загального числа хворих клініки.

Науковий спадок Хотовицького досить великий і цінний: ним опубліковані кілька монографій, учбовий посібник "Лікарсько-наочний порадник для духовних училищ" – перший вітчизняний посібник з шкільної гігієни, 18 робіт по різних аспектах медичної теорії і практики.

Як вчений і педагог він не тільки стояв вище своїх сучасників, а й в основних напрямках наукової педіатрії на десятки років випередив своїх зарубіжних колег-педіатрів.

Помер Степан Хомич Хотовицький у 1885 році в Петербурзі на 90-у році життя.

Прочитайте:

- ◆ Гуменюк С.К. Задля здоров'я дітей / С.К.Гуменюк // Подільської землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 117-119.
- <http://krasyliv.com.ua/krasyliv/people/920-khotovickijj-stepan-khomich.html>
- <http://ua.convdocs.org/docs/index-20231.html>
- http://istvolyn.info/index.php?option=com_datsogallery&func=detail&catid=2&id=1315&Itemid=18

ЧЕКМАН
Іван
Сергійович

Доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАН і академік АМН України.

Народився у 1936 році в селі Чаньків Дунаєвецького району в селянській родині. Закінчивши Чаньківську семирічку, у 1950 році вступив до Кам'янець-Подільського медичного училища. Згодом навчання продовжив у Вінницькому медичному інституті, а потім у Тернопільському.

Трудовий шлях розпочав у Тернопільській області, а далі – аспірантура у Київському медінституті. По закінченні навчання очолював кафедру фармакології. Згодом був директором науково-дослідного інституту фармакології і токсикології.

Сьогодні професор Чекман І.С. – академік АМН України, академік Нью-Йоркської академії наук, завідувач кафедри фармакології з курсом клінічної фармакології Національного медичного університету.

Вчений – автор більше 180 наукових праць, 15 монографій і підручників. Чекман І.С. – лауреат державної премії України.

Прочитайте:

- ◆ Чекман Іван Сергійович // Прокопчук В.С. Дунаєвеччина в іменах : біобібліографічний довідник / В.С.Прокопчук, Т.К.Прокопчук, С.В.Олійник. Вип. 1. – Дунаївці, 2006. – С. 41-42.
- http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%B5%D0%BA%D0%BC%D0%B0%D0%BD_%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD_%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B3%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
- <http://www.amnu.gov.ua/links/1/2/161/van-erg-iovich/>
- <http://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/76/chekman-ivan-sergijovich>
- http://nmu.ua/podii-open.php?id_news=564

ЧОРНОБРИВИЙ **Микола** **Петрович**

Доктор медичних наук, професор, хірург, колишній головний лікар Хмельницької обласної лікарні.

Народився у 1918 році в селі Нестерівці Дунаєвецького району. Здібний хлопець закінчив Голозубинецький зоотехнікум, потім Вінницький медичний інститут. Довелось хлебнути воєнного лихоліття, пройшов дорогами війни, серед його нагород – три бойових ордени і п'ять бойових медалей. Чорнобривий М.П. – учасник Параду Перемоги у Москві. Працював у лікарнях Старокостянтинова та Хмельницького. Як хірург виконав понад 10 тисяч операцій. У свій час очолював Хмельницький факультет удосконалення лікарів Вінницького медінституту та обласне науково-медичне товариство хірургів.

За невтомну багатолітню працю хірурга у 1968 році Президією Верховної Ради УРСР Чорнобривий М.П. був удостоєний почесного звання заслуженого лікаря України. Нагороджений орденами: Леніна, Вітчизняної війни I ступеня, Трудового Червоного Прапора, Золотою медаллю Головного Комітету ВДНГ, почесною медаллю Радянського фонду миру, занесений до “Золотої книги України 2000”.

Професор М.П.Чорнобривий викладав у кількох вузах м. Хмельницького, підготував ціле покоління висококласних спеціалістів-медиків.

Прочитайте:

◆ Чорнобривий Микола Петрович // Прокопчук В.С. Дунаєвеччина в іменах : бібліографічний довідник / В.С.Прокопчук, Т.К.Прокопчук, С.В.Олійник. Вип. 1. – Дунаївці, 2006. – С. 42-44.

– <http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%8B%D0%B9,%D0%9D%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%B9%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>

– <http://www.morphology.dp.ua/pub/CAS-2003-02-02/CAS-2003-02-02-94-95.pdf>

– <http://pomnipro.ru/memorypage17745/biography>

ШЕВЧЕНКО

Федір

Павлович

Член-кореспондент Національної академії наук України, доктор історичних наук, професор.

Народився Шевченко Ф.П. у 1914 році в місті Дунаївці в родині шевця. Після семирічки здібний до науки хлопець, продовжив навчання у Київському інституті шкіряної промисловості. Одночасно змушений був працювати на взуттєвій фабриці. Потім навчався у Московському історико-архівному інституті. Згодом випускник-відмінник був залишений в аспірантурі, залучений до викладання. Йому радили залишитися в Москві, але молодий вчений хотів займатися історією рідної України. У 1940 році він став директором державного архіву у Чернівцях. Наукову роботу розпочав із вивчення революційного руху на Буковині в XIX столітті.

Працю перервала війна. У 1941 році архів евакуювали і Ф.П.Шевченко став очолювати Краснодарський крайовий держархів, потім архів Ради Народних комісарів Узбецької республіки.

У травні 1943 року в інституті історії АН СРСР за працю "Російські воеводи на Україні (нариси взаємовідносин України з Росією у другій половині XVII ст.)" здобув ступінь кандидата історичних наук.

Повернувшись в Україну, очолював науково-видавничий відділ архівного управління республіки. До 1949 року займався збором та систематизацією документальних свідчень війни. В основу монографії та докторської дисертації лягли аналіз подій і явищ доби феодалізму, зокрема XVII століття, визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького.

В свій час Федір Павлович займався і великою науково-організаторською роботою: завідував кафедрою архівознавства Київського університету, відділом історії країн народної демократії Інституту історії АН УРСР, заступником директора Інституту історії, директором Інституту археології АН УРСР, редагував "Український історичний журнал".

Його науковий доробок – 700 наукових праць, підготував десятки висококваліфікованих науковців. Шевченко Ф.П. – лауреат Державної премії УРСР. В останні роки життя вчений приділяв багато уваги дослідженням історії рідного краю. Помер у 1995 році.

Прочитайте:

- ◆ Прокопчук В.С. Різносторонність знань / В.С.Прокопчук // Подільської землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 124-127.
- ◆ Шевченко Федір Павлович (1914-1995) // Прокопчук В.С. Дунаєвеччина в іменах : біобібліографічний довідник / В.С.Прокопчук, Т.К.Прокопчук, С.В.Олійник. Вип. 1. – Дунаївці, 2006. – С. 44-45.

- <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%A4%D0%B5%D0%B4%D1%96%D1%80%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>
- <http://musicportals.biz/nahp/artic-uk/%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%A4%D0%B5%D0%B4%D1%96%D1%80%20%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>

ЩЕРБА Григорій Никифорович

Мінералог, вчений зі світовим іменем, який від простого робітника геологічної експедиції виріс до академіка АН Казахстану.

Народився у 1914 році в селі Книжківці Хмельницького району (нині передмістя Хмельницького) у бідній селянській родині. Доля закинула у далекий Казахстан. Там навчався, працював, займався науково-дослідницькою роботою. У 1937 році закінчив Казахський гірничо-металургійний інститут. У 1942 році Г.Н.Щерба одержав призначення в трест “Казкольорметрозвідка” для відкриття і збільшення видобутку різних руд для потреб фронту. У 1948 році починає працювати в системі Академії наук Казахстану, де безперервно і плідно трудився до останніх років. В результаті глибоких пошукових та розвідувальних робіт за участю Г.Щерби було відкрито багато нових родовищ, переоцінені раніше відомі, узагальнено закономірності розміщення корисних копалин Казахстану. Була складена перша в СРСР карта прогнозів на рідкісні метали величезного і важливого в той час Казахського регіону. За ці роботи Г.Н.Щерба в числі інших вчених у 1958 році був удостоєний Ленінської премії. У 1961 році здібному вченому присвоюють звання професора, а в 1970 році обирають дійсним членом (академіком) АН Казахстану.

У творчому доробку вченого, доктора геолого-мінералогічних наук понад 250 праць, 35 монографій.

Прочитайте:

◆ Чиж І.С. Завжди в пошуках. Григорій Никифорович Щерба / І.С.Чиж // Подільської землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 127-130.

- <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A9%D0%B5%D1%80%D0%B1%D0%B0%D0%93%D1%80%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B9%D0%9D%D0%B8%D0%BA%D0%B8%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>
- <http://www.heritagenet.unesco.kz/kz/participant/scientists/sherba.htm>

ЯВОРСЬКИЙ Василь Іванович

Доктор геолого-мінералогічних наук, заслужений діяч науки і техніки, Герой Соціалістичної Праці.

Народився Яворський В.І. у 1876 році в передмісті Кам'янця-Подільського. Всупереч волі батьків, у вісімнадцять літ, залишивши домівку, став працювати забійником на копальні "Нивка" в Домбровському гірничо-заводському басейні у Польщі. Одночасно навчався у Домбровському училищі, яке закінчив у 1898 році. Продовжити навчання не зміг через брак коштів. Чотири роки працював штейгером на гірничих роботах на Лунівських кам'яновугільних копальнях, потім начальником геологорозвідувальної партії в Новому Тагілі. Саме тут його зацікавили геологія і корисні копалини.

У 1905 році він став студентом Петербурзького гірничого інституту, проте невдовзі через відсутність коштів змушений був повернутися до праці. Був геологом, проводив розвідку Михайлівського вугільного родовища, де склав карту виходів на поверхню пластів вугілля. Лише в 1913 році Яворський зміг закінчити гірничий інститут. В цей період бере участь у вивченні декількох вугільних родовищ. З 1920 року працював у Мінусінському басейні в Сибіру. Розвідані ним запаси кам'яного вугілля тут виявилися в чотири рази більшими, ніж вважалися раніше. Займався геологічними розвідками на Далекому Сході, згодом у Грузії, Караганді, в Казахстані, в Україні. 43 роки свого життя віддав вчений Яворський вивченню геології вугільних родовищ Кузнецького басейну. Велися не лише геологічні, а й палеонтологічні дослідження. У 1945 році за геологічне дослідження Донбасу йому було присуджено Державну премію.

Вчений Яворський В.І. видав близько 200 праць, які мали важливе наукове і практичне значення. Йому було присвоєно вчене звання доктора геологомінералогічних наук і звання професора без захисту дисертації. Вже в похилому віці він удостоєний звання Героя Соціалістичної Праці.

Видатний геолог із Поділля В.І. Яворський помер на 99-у році життя у 1974 році.

Прочитайте:

◆ Назаренко Є. Геолог Яворський / Є. Назаренко // Проскурів. – 2001. – 12 січня.

– <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>

– <http://www.people.su/ua/130169>

ЯНОВСЬКИЙ Феофіл Гаврилович

Видатний вчений-медик, терапевт, перший в історії медицини академік-клініцист.

Народився Ф.Г.Яновський у 1860 році в селі Миньківці Дунаєвецького району в сім'ї службовця. Закінчивши із золотою медаллю гімназію, стає студентом медичного факультету Київського університету святого Володимира. Проявляючи неабиякий інтерес до науки, починає свою самостійну лікарську практику. Близку здібності й працездатність Яновського привертають увагу і вже через 3 роки по закінченні університету, у 1886 році його відряджають за кордон для вивчення нової галузі медицини – бактеріології. Повернувшись у Київ, створює першу в Києві і одну з найкращих в країні бактеріологічну лабораторію. У 1890 році успішно захищає докторську дисертацію на тему: “До біології тифозних бацил”.

Одним із важливих напрямів наукової і практичної діяльності Яновського були питання захворювань органів дихання і, в першу чергу, проблема ефективного лікування туберкульозу. Багаторічне вивчення проблеми цієї хвороби стало підґрунтям створення праці “Туберкульоз легень”. Підручник цей згодом декілька разів перевидавався і був кращим посібником для цілого покоління лікарів.

З ім'ям Ф.Г.Яновського пов'язано відкриття перших курортів і протитуберкульозних санаторіїв в Україні. У 1927 році вперше в історії вітчизняної медицини його обирають академіком Української АН. При його активній участі був створений перший в країні центр по боротьбі з туберкульозом – Київський науково-дослідний інститут туберкульозу і грудної хірургії, який нині носить його ім'я. У 1928 році Ф.Г.Яновського не стало. Помер він від пневмонії. У селі Миньківці Дунаєвецького району на території дільничної лікарні, яка носить його ім'я, встановлено пам'ятник великому вченому та створено меморіальну кімнату-музей.

Прочитайте:

- ◆ Гуменюк С. Сузір'я видатних / С.Гуменюк // Радянське Поділля. – 1987. – 29 травня.
- ◆ Прокопчук В.С. Близьче до хворої людини / В.С.Прокопчук // Радянське Поділля. – 1991. – 23 листопада.
- ◆ Прокопчук В.С. Роздав людям своє життя / В.С.Прокопчук // Подільської землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 130-133.
- ◆ Тимошенко С. Девіз Феофіла Яновського / С.Тимошенко // Подільські вісті. – 2010. – 25 червня.
- ◆ Яновський Феофіл Гаврилович // Прокопчук В.С. Дунаєвеччина в іменах : біобібліографічний довідник / В.С.Прокопчук, Т.К.Прокопчук, С.В.Олійник. Вип. 1. – Дунаївці, 2006. – С. 46.

- ◆ Яновський Феофіл Гаврилович // УРЕ. Т. 12. – К., 1985. – С. 51.
- ◆ Яновський Феофіл Гаврилович // Позакласний час. – 2010. – № 8. – С. 81.
  - <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D0%A4%D0%B5%D0%BE%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%93%D0%B0%D0%B2%D1%80%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>
  - http://www.ifp.kiev.ua/doc/admin/fgyanovsky_ukr.htm
  - <http://health-ua.com/articles/926.html>
  - <http://www.umj.com.ua/article/3638/storinki-zhittya-i-diyalnosti-feofila-gavrilovicha-yanovskogo-do-150-richchya-vid-dnya-narodzhennya-f-g-yanovskogo>
  - <http://ua.textreferat.com/referat-15069-1.html>

З М І С Т

Баженов Лев Васильович.....	2
Балуховський Микола Пилипович.....	3
Бернадська Ніна Іванівна.....	3
Богач Петро Григорович.....	4
Бучинський Петро Миколайович.....	5
Віленський Дмитро Германович.....	5
Геренчук Каленик Іванович.....	6
Герасименко Володимир Якович.....	7
Завадський Норберт Болеславович.....	8
Загаєвський Йосип Станіславович.....	9
Збарський Борис Ілліч.....	9
Звольський Станіслав Тимофійович.....	11
Зозуля Іван Савович.....	12
Кеба Олександр Володимирович.....	13
Кільчевський Микола Олександрович.....	14
Кокойко Іван Михайлович.....	15
Костриба Петро Михайлович.....	16
Кшановський Станіслав Адольфович.....	17
Лаврик Семен Семенович.....	18
Ланге Октавій Костянтинович.....	19
Лендер Франц Францович.....	20
Ліхтенштейн Єфрем Ісаакович.....	21
Малік Микола Йосипович.....	22
Мартинюк Дмитро Іванович.....	22
Моргуліс Наум Давидович.....	23
Мацюк Анатолій Романович.....	24
Нейко Євген Михайлович.....	25
Ничитайло Михайло Юхимович.....	26
Овсійчук Володимир Антонович.....	26
Павловський Михайло Антонович.....	28
Паламарчук Максим Мартинович.....	29
Перепелиця Олександр Петрович.....	30
Перестюк Микола Олексійович.....	30
Прилюк Дмитро Михайлович.....	31
Прядко Микола Олексійович.....	32
Роїк Микола Володимирович.....	33
Сельський Володимир Олександрович.....	34
Ситар Леонід Луквич.....	35
Сігал Борис Самійлович.....	36
Сіцінський Юхим Йосипович.....	36
Смолій Валерій Андрійович.....	38
Хотовицький Степан Хомич.....	39
Чекман Іван Сергійович.....	40
Чорнобривий Микола Петрович.....	41
Шевченко Федір Павлович.....	42

Щерба Григорій Никифорович.....	43
Яворський Василь Іванович.....	44
Яновський Феоділ Гаврилович.....	45

Матеріали обговорені на засіданні науково-методичної ради обласної бібліотеки для дітей імені Т.Г. Шевченка.

Протокол № 6 від 5.06.2013 р.

Матеріал підготувала

Суховірська О.А.

Комп'ютерний набір

*Марчук Л.В.
Богданова О.Г.*

Відповідальна за випуск

Черноус В.Ю.

